

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 40

v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene inseratov:Enostolpna petilna vrsta
mali oglasi po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6'—.**Pri večjem naročilu popust.**Izhaja vsak dan izvenredno
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v polovici.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopis
se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravništva 328.**Političen list za slovenski narod.**Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.363, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.**Odstop Davidovičevega kabineta.**

Ostavka Davidovičevega kabineta bo vso javnost zelo presenetila. Ne morda zavoljo tega, ker javnost morda ne bi vedela, da so se nasprotniki sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci z uporabo vseh mogočih intrigantskih sredstev trudili, da podminirajo Davidovičevemu kabinetu tla, marveč ker za to ostavko ni bilo nobenega stvarnega razloga. Vlada je vživala zaupanje parlamenta, v katerem je imela in ima za svojo politiko veliko večino, vživala je pa tudi zaupanje krone, ker se krona nikdar ni izrazila, da ne bi odobrvala politike sporazuma, torej programa, ki ga je vlada izražala. Iz besedila Davidovičeve ostavke je nasprotno jasno razvidno, da je krona odobrvala politiko Davidovičeve vlade, politiko sporazuma, reda in poštenosti in je izrazila le svojo zahtevo, da se sedanja koalicijska vlada razširi v koncentracijsko vlado. Iz tega bi jasno sledilo, da bo dobil mandat za sestavo koncentracijske vlade Ljuba Davidović.

Je pa za idejo sporazuma in za nadaljevanje politike, kakor jo je vodil Davidovičev kabinet, vladna kriza umestna, koristna ali celo potrebna, bo pokazala že bližnja bodočnost. Po našem prepričanju je sedanja vladna kriza sporazuma naravnost škodljiva in bo široka javnost v vsej državi, izvzemši samo korupcioniste in njihova glasila, sedanjo krizo smatrala za popolnoma nepotrebno in neumestno. Sedanja vladna kriza ni parlamentarna, marveč jo je povzročilo samo intriganje tistih krogov iz opozicije, ki so se bali posledic zakona o pobijanju korupcije in so se kazali zadnje čase voljne pristati na politiko narodnega sporazuma samo zato, da bi postali deležni sovladanja in se na ta način izognili kaznim radi storjenih korupcijskih dejanj. Prav nič ne dvomimo, da bi razširjenje koalicijske vlade v koncentracijsko vlado s takimi elementi politiki sporazuma ne bilo prav nič pomagano, marveč bi ti intrigantski elementi v koncentracijski vladi politiko sporazuma samo slabili, intrigirali tudi v kabinetu samem, kakor so dosedaj izven kabineta, da bi se program Davidovičeve vlade, izražen v njeni deklaraciji v parlamentu ob njenem nastopu, pofrtičil. Če bi bila katerakoli opozicijska skupina za program Davidovičeve vlade, bi bila to jasno in obvezno izjavila v narodni skupščini in ne bi se bila skrivala za poročili vojnih krogov in tako na umeten način izzvala vladno krizo.

Proti volji krone je politika za narodni sporazum s krizo Davidovičeve vlade prišla v zastoj in če se kriza ne reši ugodno, obstoja nevarnost, da bo v državi brez vsake potrebe ena kriza rodila drugo, da se bo podaljšal dosedanji nezdravi in mučni položaj, v katerega je pahnil državo prejšnji Pašičev-Pribičevićev režim zloglasnega spomina. Mesto politike sporazuma, reda, poštenosti in pozitivnega stvarnega dela se bodo moči poštenih političnih strank izrabljale v politični borbi za zmago svojih idej, ki bi jih sicer že lahko uveljavljale. Saj se je že sedaj, ko je Davidovičev kabinet zastavil delo v omenjenem pravcu, opazalo, da je moral polovico svojega časa in svojih moči uporabljati za borbo proti intrigam in tako ni imel dovolj potrebnega časa na razpolago za stvarno izvajanje svojega programa. Sedanji položaj torej ne pomeni samo vladne krize, marveč tudi krizo nacionalnega sporazuma. Kriza je začela torej majati na temeljih, ki so za procvit države in zadovoljstvo narodov absolutno potrebni. Vsa javnost je naravnost koprnela po položaju v državi, kakršen je bil ustvarjen z nastopom Davidovičevega kabineta, pa še preden je mogel ta kabinet izvršiti vse glavne naloge, ki so potrebne za izvedbo sporazuma in še preden je mogel z novim proračunom ustvariti možnost za izvedbo svojih gospodarskih načrtov in zadovoljiti opravičene zahteve raznih kategorij, je moral prenehati s svojim delom.

Davidovičev kabinet popolnoma upravičeno poudarja, da za posledice odkla-

nja vso odgovornost. Če se vladi s tako poštenim programom, kakor ga je imel Davidovičev kabinet, delajo v njegovem izvajanju take težave, potem nobena poštena in resna vlada ne more svojega programa učinkovito izvajati. To, kar smo videli dogajati se zadnje dni v borbi proti Davidovičevi vladi, ni bila nobena državna politika, marveč igračkanje z državnimi interesi.

Iz političnega kaosa, ki je ustvarjen

z odstopom Davidovičevega kabineta, se bo napravilo težko kaj boljšega kakor volitve. Te pa bi bile prišle, in sicer kmalu tudi brez tega kaosa, zato pa z večjim izgledom na konsolidacijo države, ker bi bile prinisile sporazum, brez katerega si noben pameten človek ne more misliti in pričakovati boljših časov. Odgovornost za tak položaj pa ne nosi Davidovičev kabinet, ki ni po svoji volji podal ostavko!

Ostavka Davidovičeve vlade.**KRALJ ZAHTEVA KONCENTRACIJO ZA DOSEDANJO POLITIKO DAVIDOVIČEVE VLADE.**

Belgrad, 15. okt. (Izv.) Prav v trenutku, ko se je Davidovičevi vladi posrečilo premagati največje težave, ki so se stavljale sporazumu med Srbi, Hrvati in Slovenci, ko je šlo za tem, da se Radić pridobi za aktivno udeležbo pri reševanju državnih poslov, ko so se ustvarjali pogoji za izvedbo reda in zakonitosti, ko se je začel boj proti korupciji in ropanju državnega imetja, ko je vlada vse pripravila za predložitev invalidskega zakona in zakona o poljedelskih kreditih, ko je hotela urediti uradniško vprašanje, prav v trenutku, ko je bilo gotovo, da pristopi k rešitvi najvišjega državnega vprašanja in da dá širokim državnim masam priliko, da se medsebojno razumejo, se je posrečilo intriganom pridobiti krono na svojo stran, da zahteva odstop vlade sporazuma.

Že nekaj dni prej je bila ta želja večkrat današnji vladi izražena po raznih velikih osebnostih, da je sedaj čas primeren za odstop današnje vlade. Take vesti je prinesel iz dvora predvčeršnjem državni podtajnik v notranjem ministertvu Marko Cemović in te vesti so se zvedele tudi po Ljubi Jovanoviću. Davidović in z njim celokupna vlada teh vesti ni smatrala za resne, temmanj, ker je bilo še včeraj Davidoviću rečeno na dvoru, da uživa zaupanje krone in more vlada mirno opravljati one dolžnosti, ki jih ji nalaga država, ker ima večino v parlamentu.

Važen datum v današnjem položaju tvori snočnja avdiencia zunanjega ministra dr. Voje Marinkovića, kateremu je kralj rekel, da vsak dan pričakuje, da pride Davidović in mu poda — ostavko. To dejstvo, da krona zahteva demisijo, so danes vsi vladni člani vzeli na znanje. Vlada prej o poročilih, ki jih je dobivala po drugih osebnostih, ni resno razmišljala. Toda, ko je kralj aktivnemu ministru, kakor je Marinković, sporočil željo, da odstopi, je vlada takoj razumela, da se je kriza stvarno pričela.

Današnji dan je bil dan velikih posvetovanj v vladi. Predpoldne so bile seje v ministrskem svetu, na katerem so razmišljali o vsem položaju povodom vesti, ki jih je dobil zunanji minister, da naj vlada odstopi.

Mišljenje Davidovičeve vlade o zahtevi po odstopu.

Belgrad, 14. okt. (Izv.) Odstop Davidoviča je bil sprejet z veliko resignacijo v vladi. Vsi razgovori, ki so se popoldne vodili v vladi, so se gibali okoli tega, kakšno stališče naj zavzame vlada z ozirom na zahtevo krone, da Davidovičeva vlada poda ostavko. Bila so različna mišljenja. Kabinet se je strinjal v tem, da stoji krona pod vtisom intrig, kar se vidi iz tega, ker je krona te dni večkrat pozvala Davidoviča in direktim potom, da poda ostavko. Vlada ni hotela dati ostavke, dokler je krona naravnost ne zahteva. Sedaj ko je krona izrazila to zahtevo Davidoviću, je vlada to storila. Storila je to zato, ker ni hotela priti v takem položaju pred parlament in spraviti v spopad dva ustavna faktorja, namreč krono in skupščino.

Vlada se je zahtevam krone pokorila in prepušča vso odgovornost za prelom v položaju vsem onim, ki so krono nagovarjali za tak korak. Vladni krogi dobro čutijo, da je z današnjim Davidovičevim odstopom presekana politika sporazuma. Vse ono, kar se je zgodilo z zahtevo po odstopu, vodi zdravo politiko sporazuma

Na seji je vlada sklenila, da gre Davidović kot predsednik kabineta na dvor, da izve za razpoloženje krone. Kajti vlada v takem položaju ne more vstrajati, ker v neprestani skrbi za svoj položaj ne more pravilno in svobodno funkcionirati. Vlada smatra, da mora imeti čista tla, na katerih stoji.

Davidović je bil opoldne na dvoru, kjer je ostal do pol 2. Po vrnitvi iz dvora ni nič dejal. To je zelo značilno, ker je znano, da Davidović sicer ne govori rad o avdienci, vendar pa vsikdar na kratko označi položaj kakršen je v danem trenutku.

Pred Davidovičevim odhodom na dvor je bila seja demokratskega poslanskega kluba, na kateri je Davidović konzultiral člane svojega kluba, ki so zastopali stališče, da se ostavka ne poda toliko časa, dokler se ista ne zahteva naravnost od Davidoviča. Po vrnitvi ni o avdienci s svojimi tovariši nič govoril. Vsem je bilo jasno, da je kriza nastopila.

Popoldne ob 3. uri je Davidović sklical ministrski svet. Razpravljali so do 6. ure 45 minut. Po teh razpravah je odšel Davidović na dvor in tam ostal do 7. ure 5 minut. Po vrnitvi je Davidović kratko očrtal položaj: »Podal sem ostavko.« Po Davidovičevi avdienci je bila seja ministrov, na kateri se je govorilo o razgovoru, ki ga je imel Davidović nad 20 minut na dvoru. Davidović je sporočil vladi, da se vlada od tega trenutka nahaja v ostavki, da pa opravlja vse posle, dokler se kriza ne reši.

Besedilo ostavke se glasi: »Vaše Veličanstvo! Ker mi je Vaše Veličanstvo izrazilo potrebo, da podam ostavko z namenom, da se razširi temelj za podaljšanje naše dosedanje politike miru, reda, zakonitosti, borbe proti korupciji in končno sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci, dovoljujem si podati ostavko kabineta. — Belgrad, 15. oktobra 1924. — Ljuba Davidović, predsednik ministrskega sveta.

sprejel poskusa sestaviti koncentracijsko vlado. Jutrišnji dan bo zelo zanimiv. Poučeni krogi so prepričani in ravno tako tudi radikali, da do koncentracijske vlade ne bo prišlo, ker radikali sami delajo težave za koncentracijo. Radikali so namreč pripravljeni, priti z vsemi težkočami in ovirami, ki bi dovedle do dolge krize. Za to se smatrajo volitve za najverjetnejši izhod iz krize.

Kdo bo vodil volitve še ni gotovo. Politiki blizu Jovanovića menijo, da on ne bi sprejel takega mandata, ker značijo volitve napoved vojne sporazuma in Jovanović ne bi hotel prevzeti nase sovraštva vsega ljudstva. Politične razmere postajajo na ta način z zahtevo po odstopu nevarne.

Ostavka je v belgrajski javnosti vzbudila veliko vznemirjenje. Zanimivo je, da je belgrajsko običajstvo v komentiranju položaja zelo naklonjeno bloku. Kajti ideja sporazuma je tako zelo propagirana, da se je jasno videlo, da vodi vsaka politika brez sporazuma v propast države.

Z novo ustvarjenim položajem vsled Davidovičevega odstopa so zadovoljni samo taki elementi, kot so Pašičeva skupina in samostojni demokrati. Toda samostojni demokrati niso posebno veseli, ker so že slišali, da nobena rešitev, ki pride iz današnjega položaja, ne bude taka, ki bi rehabilitirala moč Pribičevića, Žerjava in njegovih pristašev.

O položaju se zdi, da bo rešen najkasneje do 20. okt., ker mora biti tega dne skupščina zbrana. V slučaju, da bi se vlada ne mogla še sestaviti do tega dne, se bo skupščina sestala in odgodila do dne, dokler vlada ne bo sestavljena.

Zanimivo je naglasiti za razpoloženje vladnih krogov, da čutijo in javno govorijo, da je z zahtevo po odstopu Davidovičeve vlade zadet prvi ustavni faktor, to je skupščina in da je ta kriza krepek precedens za razvoj razmer pri nas. — Kriza je forsirana največ zato, ker se bo 20. okt. volilo skupščinsko predsedništvo in predsednik skupščine je po volivnem zakonu predsednik volivnega odbora. Zato bi radikali z izgubo skupščinskega predsednika izgubili najjačjega organa pri volitvah. Ako ne pride do volitev, bi si vlada v skupščinskih odborih ustvarila zadovoljiv položaj, ker bi dobila večino in bi svojo politiko uveljavljala skozi vso dobo skupščinskega zasedanja.

Odmev vladnega odstopa v Zagrebu.

Zagreb, 15. okt. (Izv.) Danes popoldne se je tu razširila vest, da bo Davidovičeva vlada nocoj odstopila. Predsedstvo HRSS je prejelo to vest, ko je bilo zbrano na svoji seji na Radićevem stanovanju. Vaš dopisnik je nocoj govoril z več člani predsedstva HRSS o tej vesti. Zvedel je, da je predsedstvo to vest prejelo že popoldne, pa je ni vzelo za resno in sploh ni razpravljalo o njej. Člani predsedstva so bili mnenja, da bo tudi v slučaju nove kombinacije sedanji vladni blok ostal edinstven in kompakten. Po njihovem mnenju bo dobil mandat za sestavo koncentracijske vlade, za katero edino gre, Ljuba Davidović. Ne verjamejo pa, da bi taka kombinacija mogla končati z uspehom. Smatrajo, da bi bile v slučaju, da se za Davidovićem poveri mandat za sestavo vlade Pašiću, rezultat te akcije nove volitve. Na vprašanje, kakšni so razlogi za to spremembo, je odgovoril tajnik HRSS poslanec dr. Krnjević: »Če bi g. Radić podal nevem kakšne izjave, bi se položaj razvijal, kakor se razvija sedaj. Svoj čas je dobil Ljuba Davidović mandat za sestavo vlade, katero je sklenila podpirati HRSS, ko se je Radić nahajal še v Moskvi in ni podal še nobene izjave, kakor jih je podal kasneje o parlamentarni monarhiji angleškega tipa. Za spremembo v vladi so povsem drugi razlogi.«

Zagreb, 15. okt. (Izv.) Nocoj odpotuje v Belgrad tajnik HRSS dr. Krnjević. Jutri in pojutrišnjem so imeli odpotovati tudi ostali poslanci HRSS, ki bodo pa sedaj počakali na razvoj novega položaja.

Sodba zemljoradnikov o krizi.

Belgrad, 14. okt. (Izv.) Zemljoradniške »Novosti«, ki vodijo o delu vlade ostro kritiko z ozirom na današnji položaj, prinašajo danes sledeče zanimive stvari: »Najnovejši moment v razvoju krize kaže, kako je položaj težak in resen. Predvsem je vloga drugega ustavnega faktorja zelo delikatna in opasna. Sedaj se zopet govori, da je položaj v rokah dvora, čeprav je v njegovih rokah že šesti mesec. To znači, da naš parlamentarizem ne funkcionira dobro in da je položaj nenormalen, ker je vedno nevarno in nepravilno, da se krona toliko eksponira. Parlamentarna monarhija znači, da mora biti krona vedno krita s tako parlamentarno kombinacijo. Vpliv krone mora biti, toda v nobenem slučaju se ne sme čutiti.

Pri nas pa je ta princip že več mesecev pogažen. Sedaj je drugi ustavni faktor postavljen v nenormalen položaj, ki je neprijeten. Brez dvoma ima kralj pravico, da prvi presodi položaj in da izrazi vladi nezaupanje. Nihče ne bo zanimal, da je to pravilo omejeno z drugim parlamentarnim običajem. Ako se dogodi, kakor je sedaj slučaj, da krona nima zaupanja v svojo vlado, je prisiljena parlament razpustiti in poveriti sedanji vladi volivni mandat, ker je sicer težko izravnati nesoglasje med narodno skupščino in drugim ustavnim faktorjem. Odtod izvira opasnost za današnji položaj.

Obstoja pa še druga nevarnost. Neznani so činitelji, ki silijo krono, da izrazi Davidovičevi vladi nezaupanje. Ako je samo to, kar je naznačeno v Hadžičevi ostavki, je to zelo malo. Tam je rečeno, da sta država in vojska v nevarnosti vsled Radičeve propagande, vendar pa je jasno, da bo državna avtoriteta pogažena, ako ne gredo korupcionistični ministri pred sodišče in se korupcija najresnejše ne začne preganjati. Ako se korupcionisti rešijo za službene kazni, bodo krožili najfantastičnejši očitki. To znači v očeh ljudstva in sveta, da se je korupcija pri nas tako globoko vkoreninila, da se ne moremo več boriti proti nji.

Je pa še tretji razlog, vsled katerega obstoja opasnost za današnji položaj.

Brez dvoma je v miselnosti Radičevih mas mnogo negotovosti, toda so začele prihajati v pravi tok in izgubljati svoje verovanje. Radić, ki je absoluten gospodar hrvatskih mas, sedaj odločno postavlja nove težnje.

Danes je treba iti v Zagreb in hrvatske vasi in se prepričati, kako čvrsto je razpoloženje za sporazum s Srbi. Brez dvoma je bilo vse na najboljšem potu. Ako so bile nekatere težave in nekaj incidentov, so bili prehodnega značaja. Odtod izvira veliko nezadovoljstvo, ker se Hrvatska odbija od Belgrada in ker se odbija na stranpota.

Ako Davidovičeva vlada pade izven parlamenta, bo prišel odnos med Belgradom in Zagrebom v ostro fazo. In takrat se opravičeno Belgradu ne bo verjelo, ker izgleda, da ga vodijo tajne sile. Ako bi se ta situacija upoštevala, bi ne bilo treba sedanjega eksperimenta z Davidovičem.

IMENOVANJA V DIPLOMATSKI IN KONZULARNI SLUŽBI.

Belgrad, 15. okt. (Izv.) Kralj je snoči podpisal ministru za zunanje zadeve ukaz, s katerimi pride v 1. skupino 1. kategorije dr. Otokar Rybaf kot poslanik v Tirano, za stalnega vladnega kandidata v podonavsko komisijo se imenuje Danilo Daničić, z generalnega konzula na Reki dr. Spiro Pavlovič, dasedanji generalni konzul Filip Dobričić pa se upokoji; za generalnega konzula na Dunaju je imenovan sekretar pri poslaništvu v Londonu Konstantin Fotić, dosednji generalni konzul na Dunaju Lazar Baljić pa se upokoji. Za generalnega konzula v Bratislavi je postavljen Franjo Svetiša, sedanji vodja presbitorja. Za generalnega konzula v Solunu je imenovan Ivan Gerasimović, sekretar pri zunanjem ministru. Momčilo Jurišić, načelnik zunanjega ministristva, je imenovan za poslanika v Atenah. Za sekretarja pri poslaništvu v Pragi je imenovan Grgur Perić, sedanji konzul v Bratislavi.

NADALJNA MOBILIZACIJA NA ŠPANSKEM.

Pariz, 15. okt. (Izv.) »Chicago Tribune« poroča iz Madrida, da je kralj podpisal odlok za mobilizacijo treh letnikov vojaštva.

FRANCIJA ISČE DENAR.

Pariz, 15. okt. (Izv.) »Journal« poroča, da namerava francoska vlada razpisati domače posojilo v znesku tri do štiri milijarde frankov. Posojilo bodo amortizirali. Obrestna mera znaša 5 procentov.

NEVIHTA V AMERIKI.

Newyork, 15. okt. (Izv.) V Nikaragui so divjali silni viharji in nalivi in napravili silno škodo.

Zrakoplov »Z. R. III.« v Ameriki.

Chatham, 15. okt. (Izv.) »Z. R. III.« javlja, da plove nad Novo Fundlandijo.

Newyork, 15. okt. (Izv.) »Z. R. III.« je danes ob 1. uri 29 minut priplul nad Newyork.

Newyork, 15. okt. (Izv.) »Z. R. III.« je odplul ob 2. uri 55 minut proti Lakehurstu.

Newyork, 15. okt. (Izv.) Ob 3. uri 11 minut je »Z. R. III.« priplul v Lakehurst.

Berlin, 15. okt. (Izv.) Državni predsednik Ebert je poslal dr. Eckenerju v Lakehurst brzojavko, v kateri mu čestita in pošilja pozdrave njemu in vsemu moštvu v zrakoplovu. Izraža nado, da bo Z. R. III. tudi v nadaljnjih vožnjah dokazal nemško iznajdljivost.

Berlin, 15. okt. (Izv.) Vsi listi pozdravljajo na uvodnih mestih posrečen polet Z. R. III. v Ameriko.

Newyork, 15. okt. (Izv.) Ko je Z. R. III. plul nad Newyorkom je spustil dr. Eckert v mesto poslanico, v kateri pozdravlja mesto in ves ameriški narod. Divi se nad krasnim razgledom in veličastnim mestom in izraža nado, da bosta ameriški in nemški narod skupno delovala za napredek zrakoplovstva. Poslanico so listi takoj objavili v posebnih izdajah.

Italija.

IZSTOP IZ POPOLARSKE STRANKE.

Rim, 15. okt. »Giornale d'Italia« objavlja pismo senatorja Libertinija, s katerim le-ta naznanja svoj izstop iz ljudske stranke.

FILIP NALDI NA SVOBODI.

Rim, 15. okt. Sinoči ob 10. uri so izpustili na svobodo Filipa Naldija, ki je bil obtožen, da je Filippelliju pomagal na begu.

ZBOROVANJE VELIKEGA FASISTOV-SKEGA SVETA.

Rim, 15. oktobra. Včeraj se je v palači Venezia vršila prva seja oktoberskega zasedanja velikega fašistovskega sveta. Navzoč je bil Mussolini in ostali fašistovski ministri. Mussolini je poročal o notranjem in zunanjem političnem položaju. Sklenili so, da se proslavi druga obletnica pohoda na Rim v velikem obsegu. 28. oktobra se vrši slovesna zaprisega milice kralju; ob tej priliki se zbore legije v Milanu in Rimu. 29. in 30. oktobra se vrše po vsej državi fašistovski zborovanja in druge prireditve, 31. oktobra avialetna manifestacija v Rimu. Na narod izdajo manifest.

Angleško - turški spor.

Nedavno je zahtevala angleška vlada v posebni noti od Turčije, da nemudoma evakuira posamezna področja Mezopotamije, ki so jih zasedle Kemalove čete. Turčija je odgovorila zelo nepovoljno in v Londonu so mnenja, da je Turčija postala naravnost predzna, ko zagotavlja, da ne bo zapustila Iraka. Turčija je prosila Društvo narodov za intervencijo, naglašujoč, da je Anglija kršila status quo na meji Iraka, ker se Turčija nikdar ni odrekla Mosulu. Angleži se trudijo Turkom dokazovati vso težnjo angleških ukrepov. V tem slučaju bi započela Anglija z 28 v Mezopotamiji stacioniranimi zračnimi eskadrilami in eno četo večjo akcijo. Medtem poročajo iz Carigrada, da hoče turška vlada storiti vse potrebno, ker se noče udati pritisku angleške vlade. V Londonu mislijo, da so: pokret v Maroku, potlačeni nemiri v Sudanu, napad Turkov v Mezopotamiji in borbe Vahabitov proti Faisalovi dinastiji en sam pokret proti zapadno-evropskemu in krščanskemu vplivu v severni Afriki in sprednji Aziji. Ti dogodki na vzhodu so le dokaz, iz kakih razlogov se je Mac Donald tako hitro odločil za volitve.

London, 15. okt. (Izv.) Britanska vlada je pristala na to, da se predloži angleško-turški obmejni spor na Iraku Društvu narodov na razsodbo.

NOVA PRAVNA AKADEMIJA.

Ženeva, 15. okt. (Izv.) V Ženevi so ustanovili akademijo za primerjalno pravo. Akademija se bo posebno prizadevala za izenačenje privatnega prava v raznih državah.

VSTAJA NA KAVKAZU.

Pariz, 15. okt. (Izv.) Mohamedanci na Tiflisu so se uprli. Kurdi so udri v armenške obmejne kraje, kjer more in ropajo.

POSJOILO ZA NEMCIJO.

Newyork, 15. okt. (Izv.) Ameriki določeni del nemškega posojila je bil v kratkem času podpisan. Podpisali so za 500 milijonov dolarjev več kakor je bilo določeno.

Iz zunanje politike.

* Labour Party v volivni borbi. Angleški ministrski predsednik Ramsay Mac Donald je imel 13. t. m. v Glasgowu pred 3000 zborovalci volivni govor, v katerem je, burno pozdravljen, naglasil sledeče: Afera urednika komunističnega lista Worker Weekley, Campbella, je malenkostna zadeva, ki jo je uporabila opozicija kot vzrok za padec vlade. Konservativci in liberalci so se prevarili, kajti delavska stranka uživa med ljudstvom splošno zaupanje. Delavska stranka je odpravila po nastopu vlade politični kaos. Takratni politični položaj Anglije je bil slabši nego položaj sovjetske Rusije. Opozicija je mislila pokopati delavsko stranko, toda pripravila si je sama grob. Posojilo sovjetski Rusiji je bilo spojeno z britanskimi interesi, kajti dve tretjini posojila bi takoj ostali v angleški kovinarski industriji ter gradbi ladij in drugih potrebščin za sovjetsko vlado.

* Sestanek Reichstaga. Starostni voditelji parlamentarnih frakcij so sklenili, da se sestane Reichstag dne 21. t. m. h izrednemu zasedanju. Na tej seji bo prečitana vladna deklaracija. — Nemška ljudska stranka (zunanj minister dr. Stresemann) je še pred par dnevi sporočil kanclerju dr. Marxu, da bo zahtevala razpust parlamenta, ako se nemških nacionalcev ne bi sprejelo v vlado. S tem je hotela Stresemannova stranka pridobiti neodločne centrumaše za meščanski blok. Centrum je bil do predvčerajšnjem razdeljen, kakor nacionalci 29. avgusta, in sam g. Marx ni vedel, kam se naj odloči. Centrum je napravil igri konec s tem, da se je izrekla frakcija z ozirom na sedanji politični položaj za sedanjo vlado. Tako je parlamentarni položaj v Nemčiji razčiščen vsaj do prihodnje seje Reichstaga.

* Bajka o podonavski konfederaciji. Avstrijski zunanji minister dr. Grünberger je v razgovoru s sotrudnikom lista »Sonntagszeitung« odločno zanikal vesti o nagibanju Avstrije v neko smer oziroma njeno udeležbo pri podonavski konfederaciji. Avstrija sklepa na vse strani prijateljske pogodbe in trgovske pogodbe, kar je najboljši dement. Sicer bi pa t a k i koraki nasprotovali ženevskemu paktu, ki je zgrajen na podlagi popolne samostojnosti Avstrije. Tudi ne trpi avstrijska produkcija enostranskih vezi, ker mora imeti dostop na vse strani.

Boji v Arabiji.

Polotok Arabija spada med doslej še zelo malo proučene dežele. O tem, kar se dogaja v področju, naseljenem po Arabcih — in najsi je to v Aziji ali v severni Afriki — izvemo le malo in zelo nezanesljivih poročil. Kriva je temu deloma razlika med našo in arabsko kulturo, tuje zveneči jezik prebivalstva in njega nezaupljivost napram tujcem.

Avgusta smo čitali o vpadu Vahabitov v Transjordanijo. To je neke vrste arabska država vzhodno od Jordana in Mrtvega morja približno do železniške proge Damask-Medina, tzv. svetopisemski Moab. Glavno mesto je Amman in prebivalstvo šteje okrog pol milijona duš. V treh župnijah živijo tudi katoličani. Transjordanijo stoji na čelu emir Abdulah, sin hedžaskega kralja Husseina. Sicer pa je dežela pod protektoratom Velike Britanije.

Z Vahabiti smo že zadnjč seznanili naše čitatelje. Omenili bi še lahko, da sta se borili za prvenstvo v pokrajini Nedšed dve pustinski dinastiji: Ibn-Saud in Ibn-Rešid. Prva je vladala na jugu, druga na severu. Zdi se, da je rodbina Ibn-Rešid žrtvovala precejšen del svojega vpliva v korist svoje tekmovalke. Dokler je spadala Arabija še pod Turčijo, sta delala oba emirja carigradskemu sultanu velike preglavice. Če je hotel sultan pobirati davke, je moral poslati v Nedšed posebno vojaško ekspedicijo.

Nedšed je v zemljepisnem oziru srednji in severni del arabskega polotoka. V tej pokrajini bivajo skoro izključno nomadi, le v obrobju žive tudi mali kmetovalci, znani Felahi. Med temi se vrše ljute borbe, in Felahi si morajo svoj miren obstanek oziroma lastninsko pravico do pridelanega sadeža odkupiti s posebnimi »dajatvami prijateljstva«, imenovanimi »kufe«. Nomadi se delijo v notranjosti dežele na mnogo plemen. Na jugu živi veliko plemo Šamar, severno od tega pa plemo Aneze. Nad vsemi plemeni vladata emira Ibn-Saud in Ibn-Rešid.

Vpad Vahabitov v Transjordanijo so odbili angleški letalci. Ali so bili to res Vahabiti, je težko določiti, ker nomadizirajo daleč proč od Ammana. Sicer je pa označba Vahabiti zbiralna označba za vsa plemena v Nedšedu. Ako gre v resnici za Vahabite, nastane vprašanje: Kaj jih je napotilo k vpadu v Transjordanijo? Ali je veljal emirju Abdulahu? Ali pa morda angleškemu protektoratu? Po kratkem odmoru so se vrgli Vahabiti na Hedžas, kjer je Hussein — oče emirja Abdulaha — kralj po angleški milosti. Njegova vlada je zbežala v Džedo in kralj Hussein je proslil Angleže, naj prestrašijo Vahabite z bombami iz svojih aeroplanov. Hussein se je le težko odločil, prositi za pomoč Angleže, saj je bila vsa njegova politika usmerjena v strem-

ljenju po čim večji neodvisnosti Arabije od Angležev. Mož je imel tudi svoj načrt: združiti vse azijske Arabce v eno kraljevino, ki bi služila njegovim dinastičnim aspiracijam. Taka politika pa Angležem nikakor ni bila po volji. Angležem gre za ojačanje njihovega vpliva na arabskem ozemlju, saj to je most, ki vodi od Sredozemskega morja do Indije.

Arabci si žele državnega edinstva. Konec turške nadvlade smatrajo kot velikanski napredek, zato jim gospostvo Angležev in Francozov prav nič ne gre v glavo. Pod Turčijo je bila Arabija vsaj enotna, sedaj je pa razdeljena. Tako je na severu razpadla Sirija (francoski manelat) v štiri tzv. države: Libanon, Alepo in Damask ter dežela Druzov. Ob Sirijo meji na jugu angleško interesno ozemlje: Transjordanija in Palestina. Na vzhodu se razprostira Mezopotamija (Irak). To je »samostojna« država, kateri načeljuje emir Faisal, sin kralja Husseina. Irak je popolnoma odvisen od Anglije. Aprila t. l. je ratificiral mezopotamski parlament posebno pogodbo z Anglijo, ki daje temu državno-pravnemu odnosu trdno obliko. Večina prebivalstva je proti omenjeni pogodbi. Mnogo poslancev, ki so zanjo glasovali, je bilo ustrujenih.

Turška odpoved glede kalifata se zdi Arabcem kot važen korak k narodnemu edinstvu in politični samostojnosti. Kalife iz rodu Osmanov so vedno smatrali uzurpatorjem, češ, da more biti kalif le Arabec iz rodu Korejšitov. Hussein se je dal proglasiti za kalifa, ali splošno se ga ne priznava. Ker se razsultan Vahidedi in razkalif Abdul Medžid nista odpovedala svojemu dostojanstvu, imajo muslimani hkrati tri kalife. Hussein si je znal pridobiti med Arabci velik političen vpliv, vprašanje pa še vedno ostane, da-li se mu bo posrečila državna združitev vseh plemen. On je izvrsten politik in državnik, ali manjka mu denarja. Brez denarja pa med Arabci ni mogoče shajati.

Dr. Joža Glonar:

»Kulturträger«.

»Tiefer hängen«

V obnovljenem »Letopisu Matice Srpske« je profesor ljubljanske univerze dr. M. Kosić čutil potrebo, da kar v prvi številki v članku »Narodno jedinstvo« pozdravi narod, med katerim živi in katerega sinove bi naj učil, s sledečo ekspektoracijo:

»Slovenci so, kajpak, za državno edinstvo (če pustimo na stran ureditev države, t. j. njihov avtonomizem), toda oni niso za narodno edinstvo, ker niso za kulturno skupnost. Za državno edinstvo so zato, ker vedo, da bi brez nioči velike države prišli pod Nemce in Italijane, kjer bi ne samo ne bili razdvojeni, ampak potisnjeni v ozadje in strti. Oni vedo, da njihova industrija (ki je po kapitalu zvečine še vedno tuja, avstrijsko-židovska, po delavnih močeh in deloma po upravnem osebju pa slovenska) potrebuje naše trge, za kar jim plačujemo visoke zaščitne carine, in da bi se brez tega njihov proletarijat moral po večini izseliti, sijajno plačani upravni personal pa bi ne bil sestavljen od Slovencev, ampak Nemcev in Italijanov. Dalje vedo, da potrebujejo za preostanek svojega »akademničnega proletarijata« veliko državo, saj so tudi v Avstriji bili »liferanti beamterije«, drevesnica za »dvorne svetnike« itd. Vojno moč naše države bi radi porabili za to, da bi osvobodili svoje brate od Italije, da bi dobili v roke vse ugodne položaje velikega pristanišča Trsta, svoje »kulturne individualnosti« pa ne marajo žrtvovati. Oni ne potrebujejo velike skupne književnosti, kajti kdo ve ali bi v njej vedno bil kak »Kranjace« naš največji lirik, esejist, dramatik itd. Oni ne potrebujejo skupne znanosti, ker bi potem ne bilo monopolnih stolic za jezik, konkurenca po kvalifikaciji bi bila mnogo širša in kdo v, kako daleč bi kdo prišel, oziroma kje bi ostal. Slovenija je rezervirana, na podlagi posebnega jezika, za Slovence (nas par Srbo-Hrvatov in Rusov je izjema, ki jo je rodila potreba, ker nimajo svojih ljudi niti z mnogo bolj skromnimi kvalifikacijami), vse druge pokrajine pa so njim odprte na podlagi državnega edinstva. Narod, ki po silu ustvarja svoje najvišje institucije, univerzo in akademijo (t. j. znanstveno društvo za humanistične vede in bogoslovsko akademijo), in to za pokrajino, ki nima niti milijona ljudi, torej že proti vsaki ekonomski racionalnosti, ki ustvarja svojo posebno znanstveno (in to na stroške skupne države!) in prevodno književnost, tak narod kaže dovolj jasno, da hoče ostati posebna kulturna enota, torej poseben narod. Dočim hoče skupno državo in reklamira obenem pravico samoodločbe, izgublja iz oči, da je že zavzel stališče proti državnim skupnosti, in da je enako od volje ostalih delov, oziroma narodov v tej državi odvisno, pod kakimi pogoji še hočejo živeti v tej skupni državi. Napram Hrvatom imamo prašanje državne ureditve, napram Slovincem pa še prašanje kulturne skupnosti, torej glavnega pogoja za ustvaritev enotne nacije. Hrvaško prašanje se rešuje na državno-pravnem terenu, in z uvedbo skupne pisave, vsaj za znanost in lepo književnost, počasi se lahko izvrši proces

Pridobivajte novih naročnikov!

popolne nacionalne asimilacije. Slovenci so kulturno corpus separatum in če se bo zadovoljilo njihovim željam, pa imamo še tudi politično avtonomijo. Toda, tedaj nastane vprašanje: kaj sili nas Srbe, da ostanemo pod takimi pogoji skupaj z njimi in da se zaradi njih eksponiramo proti dvema velikima in naprednim nacijama, proti Italijanom in Nemcem? To vprašanje treba postaviti.

Na to vprašanje je odgovor lahek: kadar bodo Slovenci amputirani in ko bodo Hrvatje, kar jim Kosić obeta, smeli v latinski tatisniti le še kakšnega »Zagrebečkega šofarja« ali kak molitvenik, bo prišla vrsta na Srbe, ki bodo brez prijateljev, brez bratov na svetu. In tedaj bo prišel kak sociolog kakšnega res velikega naroda, recimo italijanskega, in bo Kosićevim potomcem, ali že njemu samemu razlagal to, kar razlaga on sam tukaj nam Slovincem in — Hrvatom. Kosić je izrazil tip nacionalno saturiranega Srba, ki danes nima nobenih idealov več. Poleg tega pa je tako utonil v političnih eklogijah, ki jih v obliki »sociologij« učijo eksponenti narodov, ki so res veliki, da mu je problem malega naroda sploh popolnoma tuj. On namreč ne vidi, da so v konceptu njegovih učiteljev Srbi sami — majhen narod! Zato je zajahal visokega konkvistadorskega konja in godrnja, da se Slovenija ne da traktirati kot nekaka srbska kolonija. Saj ni prvi! Že pred vojno nam je previden molk Scotusa Viatorja in južnjaška klepetavost Tresića-Pavičića razodela, da bomo ob ujedinjenju južnih Slovanov naši »bračič« samo dobrodošel kompenzacijski objekt pri obračunu z Italijani! In danes se zgraža Kosić, da se ostali Slovenci, kar jih je po tej dovolj krvavi amputaciji še ostalo, na ljubo taki »bračič«, kakor jo reprezentira on, kratkoma ne — »uškopijot«. Njegova zahteva, da naj na ljubo nekim imaginarnim dobrinam bodočnosti kar čez noč podremo in zažgemo vse, kar smo z našimi predniki vred ustvarili z vztrajnim naporom stoletij, ni samo protikulturna, ampak naravnost barbar-ska. Pri tem pa se še predrzne očitati nam nekako parazitstvo na državnem denarju! Da nam država plačuje našo znanstveno literaturo, ki je za Kosića že po svoji eksistenci protidržavna? Kaj mar ne dajemo cesarju, kar je cesarjevega? Da so nam odprta vsa mesta po državi? Čemu bi nam ne smela biti? Posebno, če lahko z večino državljanstva govorimo v njenem materinem jeziku! Kosić je tudi rekel eno o znanstveni kvalifikaciji Slovencev, pa bi boljše molčal. Takele sociologije, kakor je tukaj on pridiga, so nam naši lastni ljudje — od časov »Vedec sem — producirali že toliko, da preseda nam in že tudi njim. Derartigen Mist-produzieren wir längst selber! Posebno mrzno do Slovencev pa razodeva njegovo govorjenje o naši industriji. Nje zaščita štiti celotno industrijo države, logičen zaključek njegovih besed pa bi bil: če že mi nimamo, tega tudi Slovincem breba ni! Po njegovem bi se naj s slovenstvom sploh ali napravila tabula rasa, ali pa se naj odžaga.

Srbi so tega »sociolog« dobro poznali, ko so ga reducirali, naivnim slovenskim vseučiliškim profesorjem v Ljubljani, ki so ga rehabilitirali, se je šele sedaj razodel. Ali pa je naloga univerzitetnega profesorja in ali se strinja z njegovim dostojanstvom, da ovira v kulturnem strem-ljenju in naravnost sramoti narod, med katerim živi in ki bi ga naj učil, »to vprašanje treba — vsekakor tudi! — postaviti!«

Politične vesti.

+ »Balkanska mentaliteta«, »Jutro« in »upačni naslov«. »Jutro« je s slastjo pograbilo vest in komentar belgrijske »Pravde«, da hoče dr. Korošec »zadušiti naš prosvetni oddelek v Parizu, ki ima nalogo, da varuje interese jugoslovanske mladine, študirajoče v Parizu. Čudimo se »Pravdi«, ki bi lahko črpala svoje informacije iz prvega vira, da je postala žrtev grde mistifikacije. Da se jutrovec ne bodo zastoj veselili, ugotavljamo sledeče: Dotično »prosvetno oddelenje« v Parizu je bilo pravo gnezdo korupcije. Podpore tega »oddelenja« so bili deležni celo dijaki, ki niti inškrbirani niso bili na pariški univerzi, marljivo dijaki pa štipendij niso bili deležni. Tak režim so uprizorili za časa Pribičevića in zadeva je naposled začela smrdeti celo v Franciji. Po padcu P.P.-režima so francoski krogi sami izrazili željo, da se v tem Avgijevem hlevu (Pribičevićeve »prosvetne politike«) napravi red. Dr. Korošec, ki živi v inozemstvu nekoliko več ugleda kakor zloglasna ekscelenca iz Vrginmosta, se je takoj lotil dela, nikakor pa ni mislil te institucije v Parizu ukiniti. Jutrovec bi najraje dokazali, da je demolicija in čiščenje hiše eno in isto. V tolažbo naj jim služijo pribita fakta. »Prosvetno oddelenje« v Parizu ni bilo ukinjeno, če je pa prosvetni minister začel delati tam red in odpravljal korupcijske, ki nas sramoti pred celim kulturnim svetom, ni s tem manifestiral »balkanske mentalitete«, ampak je storil le svojo dolžnost.

+ Ustanovitev Mažarske stranke v Novem Sadu. Minolo nedeljo se je v Novem Sadu vršil ustanovni občni zbor Mažarske stranke. Program stranke je v glavnem agrarnosocialnega značaja ter bodo mogli stranki pristopiti vsi Mažari brez razlike vere in stanu. Za načelnika je bil izvoljen zdravnik dr. Ferdinand Brezovski.

Iz Ptujja.

Volivci, skrinjica gospodarsko-socialnega bloka v Ptujju je prva 19. oktobra vrzila kroglico vsi v prvo skrinjico!

Občinske volitve. Boj, ki se bje v Ptujju za mestno občino, je boj poštenosti proti hinavstvu, to je boj zdravega jedra našega ljudstva proti šnopsariji, to je boj proti brezvestnosti, s katero so naprtli naši sovražniki občini neznosna bremena z vojnim posojilom. To je boj proti zadnjim ostankom ptujškega štajerčijanstva, ki je zastrupljalo dolga leta zdravo jedro našega ljudstva. Ta boj bomo 19. oktobra častno dobojevali, ker bomo vsi, ki nas je rodila slovenska mati, vrgli kroglico v

I. SKRINJICO.

Ptujski Nemci in nemškutarji so napovedali z domačo gospodarsko stranko Slovincem boj. Zato pa je dolžnost vsakega Slovence in Ptujčana, ki hoče s Slovenci v miru živeti, da vrže v nedeljo 19. oktobra kroglico v prvo skrinjico!

Vsi k volitvam! V nedeljo 19. oktobra mora vsak slovenski volilec priti voliti! Slovenska skrinjica (gospodarsko-socialni blok) je prva. Ne izgovarjajte se: »Bodo že brez mene opravili.« Kdor hoče v Haloze na trgatve ali v Slovenske gorice na dobro vino, naj pride takoj jutraj voliti! V nedeljo je prva in glavna narodna zadeva prva skrinjica, vina bo še itak po volitvi dovolj.

Nemški agitacijski lokal je v hiši Spar-u-Vorschussvereina. Vsak, ki nalaga denar, se bo izognil te posojilnice daleč naokoli in bo vložil denar v slovenske denarne zavode.

Dnevne novice.

— Semišljeniki! V nedeljo, dne 19. oktobra se vrše po vsej Sloveniji občni zbori podružnic Kmetijske družbe. Naši semišljeniki morajo ta dan vsi na občne zборе! Posebno opozarjamo, naj vsakdo prebere pojasnilo v »Kmetovalcu« z dne 30. septembra, zlasti zadnji odstavek, ki pravi: »Pravico, vložiti ugovore proti nepravilnostim na občnem zboru, imajo samo oni, ki so se udeležili občnega zbora. Izgovor, da kak ud ni vedel, da se vrši podružnični občni zbor, ne more obveljati, ker velja vabilo v tej številki »Kmetovalca« za vse ude. Glede časa in prostora je pa dolžnost vsakega ude, da se sam pobri-ga za to in poišče, ob kateri uri in v katerem prostoru se vrši občni zbor za njegovo podružnico.«

— Župnik Ivan Soukup †. Umrl je v sredo 15. oktobra v Stari Oslici nad Škofjo Loko odnotni župnik gosp. Ivan Soukup. Rojen je bil dne 11. majnika 1867. v Vondričevem pri Piskru na Češkem in bil v mašni-ka posvečen v Ljubljani dne 19. julija 1890. Služboval je kot kaplan v Hrenovcih in v Spod. Idriji, bil štiri leta administrator in župnik na Gorah nad Idrijo in sedaj 24 let v Stari Oslici. Pogreb bo v petek, 17. t. m. ob 10. uri dopoldne. N. v. m. p.

— Za dekana novomeške dekanije je imenovan g. Karel Čerin, proš koleg. kapitlja in župnik v Novem mestu.

— Smrtna koca. V Mavčičah je umrla v petek 10. t. m. Marija Vrhovnik, žena cerkvenikova stara 68 let, 48 let je služila župni cerkvi sv. Pavla v Mavčičah in bila mnogo let dobra cerkvena pevka. Vzgojila je 6 otrok, ki so vsi pevali, med njimi dve organistkinji in najmlajši Anton Cecilijaneec v III. tečaju. Bog ji bodi plačnik!

— Iz Medvodske okolice. Medvodski državni most počasi napreduje s popravilom. Delo je zelo težavno. Smledniški most bo ta teden dogotovljen. Popravljali so ga skoro 8 mesecev. Gorenjska ima letos bolj slabo krompirjevo letino. Malo ga je v zemlji, droban je, nekaj ga je pognilo, nekaj so ga miši pokončale. Na Sorškem polju imamo krasno jesen. Jutra in večeri so hladni, čez dan pa je prijetna gorkota. Fižola in jabolka je še mnogo na prodaj, toda cene so nizke, krompirja je malo za trg. repa, pesa in korenje lepo, bogato kaže. Danes, v torek 14. oktobra je padla prva slana. Ajda je dozorela!

— Londonski finančnik v Zagrebu. Pretekli torek si je ogledal bivši ruski finančni minister in velefinančnik v Londonu, ekscel. Pierre Bark, znamenitosti mesta Zagreb ter se je zelo pohvalno izrazil o svojih vtisih. Bark je obiskal tudi zagrebskega župana arhitekta Heinza in njegovi vili. Župan ga je zainteresiral za večje občinsko posojilo in to-zadevne pogoje. G. Bark se je zanimal za ta projekt in je obljubil svojo pomoč, v koliko se tiče njegovega sodelovanja.

— Služabniška povprečnina oziroma dnev-nina in poštni ali. Ker mnogo predstojnikov razrednih pošt ne ve, komu in v kakšnih zne-skah naj izplačujejo služabniške povprečnine oziroma dnevne, ki se nakazujejo predstoj-

nikom poštних uradov, se uradno razglasa: Služabniške povprečnine (pavšal) so določene za vzdrževanje pavšalnih slug in poštних slov, dnevne pa za vzdrževanje namestnikov služiteljev oziroma namestnikov pripravnikov zvanjske kategorije in namestnikov pismo-nos. Od teh zneskov si smejo predstojniki pošt odbržati največ po 10 do 15 odstotkov kakor odškodnino za jamstvo in odgovornost, ki jo imajo za pavšalne slug in poštne sle oziroma za namestnike služiteljev, za namestnike pri-pravnikov zvanjske kategorije in za na-mestnike pismoš, ves ostali znesek iz slu-žabniške povprečnine oziroma dnevne pa morajo izplačati dotičnim uslužbencem samim, ker je to v principu njih plača, poleg katere jim nakazuje ravnateljstvo po številu teden-skih delovnih ur še pripadajočo mesečno dra-ginjno doklado.

— Argentinski poslanik na našem dvoru. Argentinski poslanik Martin Borpagarey je došel v Belgrad, ker je imenovan za posla-nika svoje države na našem dvoru. G. Bor-pagarey je izročil kralju svoje akreditive v posebni avdienci.

— Reko mu je odrezalo. Dne 14. t. m. je hotel skočiti medicinec Štilinović v Ilici (v bližini kavarne Korzo) na tramvaj. Pri tem je padel tako nesrečno, da mu je kolo motor-nega voza odrezalo desno roko.

— Junaški čin »Junaka iz Like«. Te dni so se splašili v Zupanji (Šlaponija) konji posestnika Antona Bučica, vpreženi v voz z naloženimi bučami in drugimi poljskimi pri-delki. Nastala je velika nevarnost za ljudi. Tedaj je skočil na cesto v Zupanji bivaajoči atlet Marijan Matijević ter je z nadčloveško močjo zagrabil konje s tako silo, da so se konji in voz v polkrogu zasukali ter ustavili. Pri tem je dobil Matijević manjše poškodbe na prstih desne roke.

— Velika nesreča v Sarajevu. Dne 13. t. m. so šetali ob Miljacki v Sarajevu pod mo-stom pri klavirni opazili nedovršeno otroško truplo. Opozorili so na policijo in na lice mesta je takoj došla komisija. Na mostu se je v tem nabralo do 30 gledalcev, ki so se vsi skla-njali čez mostno ograjo. Most, ki je bil že star in trhel, je pod težo popustil in se zrušil 4 m globoko v strugo. Vseh trideset oseb, med njimi več otrok, je padlo v vodo, ki pa ni bi-la globoka. Večina je mogla takoj sama na breg, a štiri osebe so ostale težko poškodo-vane ter so jih morali odpeljati v bolnišnico. Most je bil do zadnjega odprt za promet ter so vozili po njem tudi avtomobili. Pravo čudo je, da se most ni že preje podrl.

— Za potresne opazovalnice. Uprava bel-grajskega seizmološkega zavoda se je obrnila na prosvetno ministrstvo s prošnjo, da odobri potrebne kredite za obnovo potresne opazo-valnice v Ljubljani in za ustanovitev potres-nih opazovalnic v Splitu, Šibeniku, Dubrov-niku in Podgorici.

— Nesreča pri sekanju. V Zapužah blizu Dravlj je delavec Bečan Alojzij podiral hra-ste. Zašel je pod deblo, ki ga je pretisnilo čez spodnji del telesa. V sled notranjih poškodb so ga prepeljali v bolnico.

— Vlomil. Vozelj Gregor iz Mala Štange je vlomil v stanovanje Franceta Avzec in mu pokradel nekaj usnja, obleke, čevljev v skupni vrednosti 1725 Din. — Zadnje dni je bilo vlom-ljeno v skladišče železniške postaje Mokronog-Bistrica. Ukradeno je bilo 163 m barhenta, 5 m blachevine, 31 m cefirja in še nekaj raz-nega blaga. Skupna škoda znaša 6092 Din. Blago je bilo namenjeno trgovcu Ivanu Kober-ziku iz Škocjana. Sumijo, da sta v skladišče vlomila dva tujca, ki sta istega dne pohajala v okolici. Nekaj blaga je našel posestnik Jer-mončič v senu na svojem kozolcu.

Zaradi opustitve trgovine se v manufakturno-modni trgovini Jos. Bedrač, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12 prodaja, dokler traja zaloga, vse blago po vsaki sprejemljivi ceni.

Po svetu.

»Zgradba nove katoliške cerkve v Kar-lovih varih. Praški nadškof dr. Kordač se je obrnil na mestno občino v Karlovih varih s prošnjo, da mu proda primerno stavbišče za zgradbo nove katoliške cerkve.

»sv Preosnova srednješolske mature v Avstriji. Po novih avstrijskih predpisih, ki stopijo v veljavo že v tekočem šolskem letu, se polaganje zrelostnega izpita na srednjih šolah znatno spremeni. Kandidat mora poslej predvsem izgotoviti večje domače delo, za ka-tero si more tema sam izbrati. Delo mora od-dati najkasneje do konca prvega polletja. Klavzurna pismena dela se ne razlikujejo veliko od dosedanjih; na gimnazijah prihajajo v poštev nemščina, latinščina, grščina in matematika, na realnih nemščina, fran-coščina, angleščina, matematika in opisna geometrija. Ustni izpit se razteza na vse di-jake na dva predmeta, in sicer na stroko, iz katere je bil vzel tema za domače delo, in drugič na stroko, ki pripada drugi skupini (če je domače delo iz jezikovno-zgodovinske skupine, mora biti drugi predmet iz mate-matično-prirodoslovne skupine ali obratno). Samo v slučaju, ako pismena klavzurna dela niso zadovoljiva, mora kandidat položiti ustni izpit tudi iz teh predmetov. — Podobno izpremene v Avstriji tudi zrelostni izpit na učiteljskih.

»v Valerij Brjusov mrtev. Dne 9. t. m. je v Moskvi umrl znani ruski pesnik Valerij

Brjusov. Brjusov je bil član komunistične stranke in ravnatelj Literarno-umetniškega za-voda ter literarni voditelj ruske mladine.

»sv Češka socialna demokracija za re-vizijo brambnega ustroja. V »Právo Lidu« na-poveduje socialno-demokratski vojaški stro-kovnjak posl. Hummelhans, da poda social-nodemokratska stranka v bodočem zasedanju parlamenta predlog za revizijo brambnega vprašanja. Clankar naglašja, da povsod zma-guje spoznanje, da so le narodi kot taki po-klicani, da odločujejo o svoji usodi, ne pa armada gospodujočih slojev. Brambni sestav je treba preosnovati na široke sloje. Pred-vsem se mora skrajšati prezenčna službena doba, znižati kontingent vojaških obvezan-cev in armada se mora temeljito ekonomizirati.

»sv Ženske iznajditelje. V londonskem patentnem uradu si je dalo v zadnjem času 400 žensk patentirati nove iznajdbe. Sicer pride na 1000 moških iznajditeljev še zmeraj samo 100 ženskih, a njih število raste ne-prestano. Oglašajo ali nove aparate ali pa kakšno izvirno misel. Voditelj urada je re-kel: »Posebno rodovitno domišljijo imajo žen-ske na vseh poljih družinskega življenja. Kar se tiče domačnosti, so ženske v svojih iznajd-bah veliko bolj praktične kakor moški in ima-jo tudi dosti večji uspeh.«

»sv Letalski jubilej. Danes, 10. oktobra t. l. bo minulo sedem let, odkar je zrakoplov L. Z. 59 (Zeppelin) odpil iz Jambola (Bolga-rija) v nemško vzhodno Afriko, kjer so se borili Nemci brez zveze s svojo vojsko. Zra-koplov jim je prinesel orožje, municijo, me-dikamente in pošto. V bližini Chartuma ob izviru Nila je dobil poveljnik zrakoplova radiotelegrafično obvestilo, naj se takoj vrne. In res, močeno kolos se ni spustil na zemljo ter je zopet odpil iz Egipta v Bolgarijo. Vožnja s težko obremenitvijo je trajala ne-pretrgoma 95 ur. Dolžina zračne črte je zna-šala 757 km. S tem je doseglo letalstvo velik rekord, nemška tehnika pa je žela vsestran-sko priznanje.

»sv »Shenandoah« v nevarnosti. Ameriški veliki zrakoplov »Shenandoah« (nebesna zve-zda) je poleg sedanega ZR III najbolj zna-na zračna ladja sveta. Lani enkrat se je od-trgal iz lope, kjer je bil pritrjen, in ga je za-gnal vihar daleč na jug. Pri tem neprostovolj-nem poletu je obšel zrakoplov vse Zedinjene države, šele visoko gori v severozahodu so ga mogli ustaviti. Ponesrečil bi se bil, če bi ne bil nemški podkapitan Heinen res mož na pravem mestu, ki je znal tudi v najbolj kri-tičnih trenutkih ohraniti si duševno ravnove-sje. Zadnje dni je bil zračni velikan spet v veliki nevarnosti, pa še nihče ni vedel za to. Plaval je od atlantske obale Zedinjenih držav do pacifiške. Sel je čez visoke gore, v najgostejši megli. Kakor je turistu megla naj-večji sovražnik, tako tudi aeroplanu in zrakoplo-vu. To beremo tudi sedaj o ZR III. Niso dobro vedeli nad katero goro se nahajajo, vedeli so pa, kako visoko so. In ko je kapitan »Shenandoah« pomeje si zarisal pot, je videl, da so leteli komaj tri metre nad vrhom neke gore. Samo od treh metrov je bilo odvisno življenje posadke in usoda ladje. — Ker pi-šejo nekateri slovenski listi, da je bil ZR III napolnjen s plinom helij, moramo to ugotovi-ti, da to ni res. Helij je izključni proizvod Zedinjenih držav in je napolnjen z njim na primer zrakoplov »Shenandoah«. Imajo ga pa tako malo, da bo Z. R. III. moral v Lakehurstu čakati 13 dni, preden ga bodo mogli s heli-jem napolniti. Helij je negorljiv. — Ameri-kanci pravijo, da bodo šli drugo leto z zra-koplovi nad severni tečaj. »Shenandoah« je bila že letos za to določena, sedaj bo dobila pa brata. Po poročilih o vožnji ZR III čez At-lantik pa mislimo, da zračne ladje poletu čez severni tečaj še niso kos. Morali bi biti zdru-ženi pač prav vsi ugodni momenti.

»sv Rabindranat Tagore v Jeruzalemu. 9. t. m. je prispel v Jeruzalem veliki indijski fi-lozof in pesnik Rabindranat Tagore. V Jeru-zalemu bo bival kot gost višjega komisarja sir Herberta Samuela. Cionistična eksekutiva mu je priredila časten sprejem. Tagore bo imel predavanja na židovski univerzi.



Nova obsodba proti »Goriški Straži«.

Gorica, 14. oktobra.

Italijanske oblasti so uvedle pravo gonjo proti »Goriški Straži«. Komaj je sodišče izreklo proti njej eno kruto razsodbo, že ji je naprtilo drugo obtožbo in takoj razpisalo razpravo, ki se je vršila nocoj.

Topot se je moral odgovorni urednik Kemperle zagovarjati zaradi uvodnika z dne 6. t. m. pod naslovom »Zakaj plačujemo davke«. Članek med drugim naglašal, da morajo Slovenci z lastnim denarjem vzdrževati šole, v katerih se njihovi otroci raznarodujejo. Obtožnica je očitala odgovornemu uredniku, da je s tem člankom zgrešil hujškanje na razredno sovraštvo.

Kemperle je na razpravi izjavil, da prevzema za članek vso odgovornost. Članek vsebuje zgolj opravilno kritiko metod in sistemov, ki se uporabljajo proti Slovincem in vsa v članku navedena dejstva popolnoma odgovarjajo resnici. Kritika pa ni bila naperjena proti italijanskemu narodu ali osrednji vladi, marveč proti krajevnim političnim oblastem, ki vodijo zgrešeno, pogubno, nezmisljeno politiko.

Po govoru državnega pravnika, ki je zahteval strogo obsodbo, in Kemperletovih zagovornikov, ki sta opozarjala na težki položaj slovenskega prebivalstva in naglašala, da je Kemperle ravnal v popolnoma dobri veri, ker je pisal zgolj resnico, je senat razglasil razsodbo, s katero je obsodil Kemperleta na 5 mesecev zapora, 100 lir globe in plačilo stroškov. Kemperle je prijavil vzklic.

Primorske novice.

p Orožnika ustrelil. 14. t. m. zvečer je na cesti v bližini Črnikala v Istri (občina Dekani) neznan človek z revolverjem ustrelil črnikalskega orožniškega brigadirja Lipolina in orožnika Bua. Morila še niso izsledili in tudi ni znano, iz kakšnega razloga je ustrelil prožnika.

p Letalska nesreča v Rovinju. Dne 14. t. m. dopoldne je odletel iz Pulja v Rovinj hidroplan »Savoia 16«. Na njem sta bila 33 letni narednik Perin in 20 letni letalski motorist Caselli. Nad Rovinjem se je hidroplan nenadoma preobrnil, ugal in padel na hiše. Caselli je ostal na mestu mrtve, Perin pa je obležal s težkimi poškodbami. Goreče letalo je užgalo tri najbližje hiše, ki so pogorele. Izmed stanovalcev so dobile tri osebe težje opekline.

Štajerske novice.

š Mariborske vesti. Zupan dr. Grčar se kar ne more ločiti od županskega stolčka, sicer ne bi z nepotrebnimi pozivi strankam Narodnega bloka zavlačeval sestavo novega občinskega sveta. Stranke so pričakovale, da se bo vršila omenjena seja danes, vendar še odborniki včeraj niso prejeli pismenih vabil, ki jim morajo biti po zakonu dostavljena tri dni prej. Ker je zavlačevalna taktika župana očitna, je g. dr. A. Jerovec v imenu Narodnega bloka protestiral pri velikemu županu proti temu zavlačevanju. — Konkurz je razglašen o imovini mesarja Fr. Pergolta na Aleksandrovi cesti. — Mestni fizikat objavlja za dobo od 5. do 11. oktobra sledeči izkaz nalezljivih bolezni na področju mestne občine: trebušni legar: preostal 1, obolel 0, ozdravel 1, ostane 0; škrlatica: preostala 2, obolel 1, ozdravela 2, ostane 1; griža: preostala 5, oboleli 3, ozdravela 2, ostane 6.

Ljubljanske novice.

Ij Razglas. Ker se je dogodilo, da je neki posestnik goloba-pismonoše, ki je iz tuje države doletel v njegov golobnjak, naprej prodal, čeravno je opazil, da ima na nogah obroček iz gumija in aluminija in na perotnicah označbo s številkami in besedami, se občinstvo v izogib kazenskih posledic opozarja, da se morajo taki golobi-pismonoše, ki služijo tudi v špijonažne svrhe, nemudoma oddati bližnjemu varnostnemu organu oziroma orožniški postaji. — Policijska direkcija v Ljubljani.

Ij Mestni magistrat ljubljanski razpisuje oddajo stavbinskih in drugih obrtniških del pri adaptaciji delavnice mestne plinarne v svrhu povečanje iste ter napravo stanovanj. Vsi potrebni podatki se dobe med uradnimi urami v mestnem stavbnem uradu, Lingarjeva ulica št. 1. Ponudbe naj se vložijo najkasneje do 23. oktobra 1924 opoldne pri imenovanem uradu.

Ij Visokošolec, ki govori slovenščino, srbohrvaščino, laščino, in francoščino, sprejme pouk v imenovanih jezikih ali inštrukcije v vseh srednješolskih predmetih. Kot nagrada mu je najljubše stanovanje ali hrana. Pojasnila daje iz prijaznosti naše upravnistvo.

Ij Večerni tečaj za šivilje in nešivilje na od ministrstva za trgovino in obri koncesionirani krojni šoli, Židovska ulica 5, se prične 20. t. m. Kroj je zelo razumljiv in se ga lahko tudi nešivilje tekom tečaja priuče.

Ij Kolesarska nezgoda. Nesreča je hotela, da je dne 13. oktobra povozil ljubljanski trgovec P. A. s kolesom Josipino Rozman in sicer na križišču Resljeve in Šentpetrske ceste. Pri padcu si je zadobila lahko poškodbo na glavi. — Dne 15. oktobra sta se pa vračala iz pisarne ob 14. uri vsak od svoje strani kolesar in kolesarica. Na frančiškanskem mostu sta se pa zaletela in zletela vsak na svoj konec. Nihče pa ni hotel biti kriv, ne gospod ne gospodična; mogoče se bosta pozneje pobotala. Posebnih poškodb pa najbrž nimata.

Ij Kolesarska neprevidnost. Ernest Kobal, natakarski vajenec je naložil na kolo svojo 12 letno sestrico in se peljal z njo proti Dolenski cesti. Od nasprotne strani je pa vozil hlapec Sribar Ivan iz Laverce dvovprežen voz vina. Ravno nasproti vojaškega strelišča se je pa v bližini voza Kobalu spodrsnilo in oba sta telebnila po tleh; vsled tega so se pa konji splašali in povozili deklico. Dvoje koles ji je pretisnili prsi ter je bila vsled težke notranje poškodbe prepeljana v bolnico.

Ij Tatvina v kolodvorski kurilnici. Kurjač Martin Pavlin je v kurilnici drž. kolodvora obesil svoj suknjič, v njem pa pustil denarnico v kateri je imel 100 Din gotovine in legitimacijo, glasečo se na njegovo ime. Ko se je vrnil, je na prejšnjem mestu visel sicer še vedno suknjič, samo da si je neznan poštenjakar iz njega »izposodil« denarnico.

Ij Izgnana je iz ljubljanskega policijskega okoliša za dobo 10 let Zadnik Berta, roj 1898 Sp. Vodele pri Trzinu. Slove kot premetena tatava.

Ij Policijska kronika. Od 14. do 15. oktobra so bile vložene sledeče ovadbe: 2 radi tatvine, 1 radi poverbe, 1 radi goljufije, 2 radi kaljenja nočnega miru, 21 radi prestopka cestno-policijskega reda, 2 radi nezgode, 2 radi deložacije, 1 radi nedostojnega vedenja, 1 radi telesne poškodbe. Napovedani sta pa bili dve aretaciji radi postopanja, ena pa radi tatvine.

Zanimivosti.

STARI RECEPTI.

Avicenna, veliki arabski zdravnik 10. stoletja, je zdravil jetiko z zračnimi kopelji, s popolnim mirom telesa in duha, z oslovskim mlekom in s preobilnim hranjem. Razen tega je rad zapisoval kot zdravilo dijetndjoubin, rdeče vrtnice, vkuhan v medu ali kondenziranim sirupu. — Dinguizli je leta 1923. preizkusil to zdravilo na živalih in našel, da nima nikakega slabega učinka na srce in dihanje, ampak da je prav izborno krepčilo. Pod vplivom tega zdravila se zmanjša mpožina izmečka, telesna teža se zviša, posledice, ki jih pripisuje taninu, sladkorja in počitku.

Stari arabski recept se glasi: Posuši v senci listja rdeče, še ne čisto razcvete rože, stolci jih v možnarju in dodaj trikrat toliko sladkorja. Vse skupaj daj v stekleno posodo, zaprto s pergamentom, postavi jo za tri mesece na sonce in pogosto mešaj ter nato spravi. — Po nekem starem francoskem receptu so pa vodenemu rožnatemu ekstraktu dodali sladkorja in skuhal, nato rože skrbno zmešali z možnarjem ter zmešali z oranžnim ali kislim grozdnim sokom.

POROKE KRVNIH SORODNIKOV.

Dočim so bile poroke pri prvih narodih med krvnimi sorodniki deloma pogoste, jih kulturni narodi že zgodaj niso več dopuščali. Svoj čas so bile prepovedane poroke tudi med zelo oddaljenimi sorodniki in marsikak zakon je bil razveljavljen, če se je naknadno konstatiralo sorodstvo zakoncev. Naše sedanje pravo dovoljuje že poroke med bratrancem in sestrično, med stricem in nečakinjo, med teto in nečakom in v Prusiji na primer se sklene vsako leto precej takih porok, četudi zdravniki pred tem svare. Nemška »Statistische Korrespondenz« daje sledeče zanimive podatke: Od 100 odstotkov zakonov med krvnimi sorodniki odpade večina — 91.10 odstotkov na zakone med bratrancem in sestrično, 7.42 odstotkov odpade nato na zakone med stricem in nečakinjo, dočim so zakoni med nečakom in teto pač iz razumljivih razlogov zelo redki.

STRUPENI PLINI ZOPER ŽIVALI.

Zdravila in strupene pline preizkušajo navadno najprej na živalih, nato šele jih uporabljajo pri človeku v velikem. S strupenimi plini pa se zdi, da je nasprotno. Najprej so jih uporabljali kot najostudnejše bojno sredstvo za ubijanje ljudi, zdaj pa preizkušajo njihovo uporabljivost za pokončevanje škodljivih živali. Na odredbo šefa ameriške vojaške sanitete preizkušajo pri San Marcos v Texas-u klor in phosgen z ozirom na njihovo uporabnost za pokončevanje klopotač.

STOLETNICA RAZLAGE HIEROGLIFOV.

Med duševnimi velikani 19. stoletja stoji v prvi vrsti Jean Francois Champollion, ki je z razlago hieroglifov odgrnil zastor, ki je skozi stoletja zakrival celo starodavno egiptovsko zgodovino, umetnost in kulturo dežele Faraonov. Rojen je bil 23. decembra 1790 v Figeac-u v francoskem departementu Lot kot potomec stare rodbine v Dauphini in je kazal že zgodaj na hceju Grenoble živalno nadarjenost za stare jezike. Učil se je latinščine in grščine, Vergil in Homer sta mu bila dobro znana; poleg tega se je oprijel z veliko vnamo raznih orijentaljskih jezikov,

posebno hebrajščine. Prišel je tako daleč v tem, da se je mogel posvetiti lastnim znanstvenim razpravam.

Kmalu pa ga je objela skrivnostna želja ob Nilu popolnoma s svojim čarom. Vsled prvega Bonapartejevega vojnega pohoda v Egipt je oživel posebno v Franciji zanimanje za Egipt. Prijelo je tudi mladega Champolliona, osobito vsled njegovega obhajanja s Fouriejem, prefektom Isere, ki se je udeležil egiptovske ekspedicije kot znanstvenik Champollion se je posvetil predvsem študiju koptskega jezika, ki izvira iz staroegejskega. Na vzpodbudo svojega brata je šel l. 1807 še v Pariz, da tam nadaljuje svoje študije. Poleg arabskega, perzijskega jezika ter sanskrita se je vrgel zopet na koptijski jezik in pričel kljub odsvetovanju sloviti visokošolskih profesorjev poskušati razrešitev hieroglifov.

Angusta 1799 so dvignili pri kopanju utrdbe nekega farta pri egiptovskem mestecu Rosette na obali sredozemskega morja črno granitno skalo, ki je nosila tri različne napise: enega v hieroglifih, drugega v okrajšani kurzivi in tretjega v grščini. Iz zadnjega se je zvedelo, da gre za sklep v čast kralja Ptolemeja V. Epiphana, ki se naj razglasi vsem prebivalcem egiptovske države in naj se zato oznaži v »svetih škarkah« in »navadnih« in v »helenskih pisavi«. Potemtakem so vsebovali trije oddelki kamna isti tekst in moglo se je zdaj prvič s pomočjo grške prestave priti za skrivnostni egiptovskih napisov.

Avgrusta 1822 je objavil Champollion natančno in točno analizo demotičnega dela kamna v Rosette, kjer je posamezne risbe in skupine ločil, seveda, ne da bi jih znal sam čitati. 17. septembra 1822 je čital v akademiji svoje »Pismo Dacieru o fonetičnih hieroglifih« in je pokazal, da se poslužuje hieroglifna pisava alfabeta fonetičnih znakov; da more izraziti tujja (grška ali latinska) lastna imena. Te fonetične znake je prvič natanko določil. Korak za korakom si je osvajal Champollion od leta 1823 dalje nanovo priborjena tla in je dokazal, da obstoji egiptovska hieroglifna pisava iz treh vrst znakov, ki jih je imenoval »figurativne«, »ideografične« in »alfabetične«.

Julija 1828 je stopil Champollion kot vodja znanstvene ekspedicije, ki naj bi proučevala spomenike ob Nilu, prvič na tla one dežele, koje preteklost je znanstveno odkril v dolgoletnem raziskovanju.

Marca 1830 se je vrnil v Pariz in pričel takoj urejevati s sabo prineseni material. Med vsem tem pa je nadaljeval prekinjeno delo o egiptovskem jeziku. Leto kasneje so ga poklicali na nalašč za naj ustvarjeno stolico za egiptologijo v Collège de France. Toda komaj je pričel s predavanji, jih je moral radi boleznih že prekiniti. S potovanja v domovino se je vrnil navidezno zdrav, kmalu pa je zopet obležal, dokler ni 4. marca 1832 podlegel novemu napadu. Še v postelji je dovršil »Egiptovsko gramatiko« ter jo izročil svetu! Njegovo zapuščino, zapiske in znanstvene dnevnike je kupila vlada in nato izdala.

Socialni vestnik.

s Nezaposlenost v CSR v mesecu septembru 1924. Kakor izkazuje statistika češkoslovaškega ministrstva za socialno politiko za mesec september t. l. je bilo v Češkoslovaški republiki vsega skupaj 7700 oseb, ki so bile brez dela. Med njimi je bilo 5900 moških, 1800 ženskih, poleg tega je 8500 družinskih članov. Od teh jih je pripadlo na Češko 5000, na Moravo in Slesko 1300, na Slovaško in Podkarpatsko Rusijo pa 1400. Poleg tega je bilo podpisanih s posredovanjem podjetij 17.750 deloma nezaposlenih oseb z 8380 družinskimi člani. Število direktno podpisanih oseb se je v primeri s prejšnjim mesecem zmanjšalo za 9233. V istem času lanskega leta je bilo neposredno podpisanih 56.606 s posredovanjem podjetij pa 37.854 oseb.

Prosveta.

pr Zbornik za umetnostno zgodovino. Izšel je 3. zvezek s sledečo vsebino: Moderna češka umetnost (Antonin Matejček), Potočnikove risbe (Izidor Cankar), Srednjeveški rokopiši drž. licejske knjižnice v Ljubljani (Milko Kos), Neptunov vodnjak (Viktor Steska), Umetnostno-zgodovinski zapiski (dr. Josip Mal), poročilo o običnem zboru Narodne galerije, poročilo konservatorja dr. Fr. Steleta o varstvu spomenikov (od 1. 4. do 1. 7. 1924) in drugi krajši sestavki.

Narodno gledališče v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

16. oktobra, četrtek: *Pagliavka*. Red B.
17. oktobra, petek: *Pagliavka*. Red E.
18. oktobra, sobota: *Moč teme*. Red C.
19. oktobra, nedelja: *Sestero oseb išče avtorja*. Izven.
20. oktobra, ponedeljek: *Pagliavka*. Red A.

OPERA.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

16. oktobra, četrtek: *Majska noč*. Red A.
17. oktobra, petek: *Rigoletto*. Red D.
18. oktobra, sobota: *V vodnjaku*. Cavalleria rusticana. Red B.

19. oktobra, nedelja: *Carjeva nevesta*. Ljudska predstava pri znižanih cenah.
20. oktobra, ponedeljek: *Zaprto*.

V petek dne 17. t. m. se poje v opernem gledališču priljubljena Verdijeva opera »Rigoletto«, v kateri poje vlogo dvorskega norca Rigoletta prvič na našem odru g. Boris Popov v slovenskem jeziku. Ostale vloge so sledečo zasedene: Gilda — ga. Lovšetova k. g., Madalena — ga. Thierry-Kavčnikova k. g., vojvoda g. Kovač, Sparafucile — g. Zathay in vlogo Monterone poje iz prijaznosti g. Betetto, ker je g. Pugelj bolan. Opero dirigira g. Neffat, režira pa g. Bučar.

Ljudski oder v Ljubljani

Nedelja dne 19. oktobra: *LEPA VIDA*, drama s petjem v petih dejanjih. Začetek ob pol 8 zvečer. Predprodaja vstopnic vsak dan od 5 do 7 zvečer v pisarni Ljudskega odra (Ljudski dom II. nadstr.).

Cerkveni vestnik.

c Pastoralna konferenca za semiško dekanijo bo v Semiču v četrtek 23. t. m. Začetek točno ob 10 dopoldne.

Izpred sodišča.

Kaznovana neprevidnost. Krojaški pomočnik Viljem Peterlin je prosil neznanca, naj mu nekoliko podrži suknjo, češ da se bo takoj vrnil. Neznavec je s suknjo vrad seveda izginil. Peterlin ima nad 700 Din škoda.

Nadležen gost in denuncijant. Poročali smo, da je Arko Anton prav surovo napadel branjevko Metko Krašovec. V zavesti, da bo kaznovan, se je maščeval nad branjevko s tem, da jo je naznanil finančni oblasti zaradi nedovoljenega prodajanja žganja.

Zaradi zakotnega pisarstva je bil obsojen bivši kancelist okrajnega sodišča v Radovljici na teden dni zapora. Kazen so mu poostriili zaradi nekega pisma, ki ga je pisal obtožence preiskovalnemu sodniku v jako žaljivem tonu.

Draga plahta. Delavec Ignacij Ribič si je hotel nekoliko odpočeti. Vlomil je v nezaklenjeno barako »Stavbnega vodstva za izsušenje barja« in je ukradel veliko okrog 1000 Din vredno vozno plahto. Moža pa so prav kmalu izsledili in ga izročili sodišču. Mož je tatvino priznal. Obsojen je bil na 10 mesecev težke ječe, mora plačati stroške, 100 Din takee in pa vrniti stavbnemu vodstvu 1000 Din za plahto.

Naznanila.

Družabni klub ima svoj redni letni občni zbor v soboto dne 18. 10. ob osmih zvečer v hotelu Union, soba »v Rožcah«. Ker se bo poleg volitve novega odbora razpravljalo tudi o delovanju kluba v bodoči zimski sezoni, vabimo vse člane k zanesljivi udeležbi. — Odbor.

Krekova mladina ima danes v četrtek sestanek v Jug. strok. zvezi, Stari trg 2. I. Udeležba obvezna. — Predsednik.

Ustanovitve narodnega žel. glasbenega društva »SLOGA« v Ljubljani. V nedeljo 19. oktobra 1924. ob 9.30 se vrši v pevski dvorani Glasbene Matice, soba št. 14 (vhod iz Vegove ulice) ustanovni občni zbor nar. žel. glasbenega društva »Sloga« v Ljubljani. Vabila, ki jih je pripravljali odbor poslal vsem onim, ki so že prijavili svoj pristop k društvu, odnosno pobotnice vplačane članarine, veljajo za vstopnice na občni zbor. Od dneva ustanovitve tega društva se izločita godba in pevski zbor iz Pokr. org. Udruženja jugosl. nac. železničarjev. Vse dopise, ki se tičejo godbe ali pevskega zbora, je nasloviti od tega dne dalje le na to društvo, ki posluje začasno še v starih prostorih Gradišče št. 7.

n Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« priredi v ponedeljek 20. oktobra t. l. v Götzovi dvorani v Mariboru koncert umetnih in narodnih jugoslovanskih pesmi. Vstopnice se dobe v predprodaji v trgovini g. Zlate Brišnikove.

n Društvo zobotehnikov za Slovenijo vabi svoje člane k izrednemu občnemu zboru, kateri se vrši 18. t. m. ob pol 9 in k sestanku pol ure prej v Prešernovi sobi gostilne pri Novem svetu. Udeležba obvezna. — Predsed.

Poizvedovanja.

Izgubila je včeraj zjutraj uboga raznašalka okrog 400 K. Ker izgubiteljica težko pogreša izgubljeni denar, se prosi pošten najditelj, da ga odda v upravi »Slovenca«.

Zatekel se je mlad pes ovčje pasme z ljubljanskim pasjo znamko. Naslov se izve v uredništvu »Slovenca« od 6. zvečer naprej.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Normalna barometerska višina 736 mm.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v C	Barometer v O	Nebo, vetrovi	Padavine v mm
14./10. 21 h	744.9	9.7	0.7	jasno s. v.	
15./10. 7 h	744.2	4.6	0.2	megla	0.0
15./10. 14 h	742.6	10.3	0.9	jasno	

Gospodarstvo.

A. Cvenkel:

Pomanjkanje plemenjakov.

Iz poročil gg. referentov in posameznih gg. poročevalcev iz Štajerske, ljubljanske okolice, pa tudi iz Gorenjske je popolnoma jasno, da nam bikov plemenjakov zelo primanjkuje in da je kakovost bikov jako slaba. — Nič nam ne pomaga delati visokoletečih načrtov in govoriti o povzdigi živinoreje — ako ne iztrebimo tega zla. Tisti, ki delujejo v licencovalnih komisijah, priznajo sami, da nam dobrih plemenjakov silno manjka in da se mora pri licencovanih komisijah imenovati tudi take plemenjake, ki ne odgovarjajo predpisom, toda licencovati se jih mora vendarle, ker bi bila škoda, ako bi bile cele vasi brez plemenjakov, tem večja. — Kakor je to dejstvo zelo žalostno, je vendarle resnično. — Bikoreja je steber govedoreje in ta zopet steber našega kmeta. — Nastane torej vprašanje, zakaj nam manjka dobrih plemenjakov? Glavni in splošni vzroki so: 1. ker se bikoreja ne izplača; 2. ker gredo še vedno najboljše teleta v mesnice; 3. ker nam manjka smisla za umno živinorejo sploh, smisla za skupnost, in zadržnost. Bikoreja se ne izplača. — Ako kmetovalec redi bička, ima izgubo v primeri z rejo telic ali vola. Razlika je pa radi tega velika in popolnoma jasna, ker ima od krave veliko večji dohodek od mleka in teleta, pri volu pa od dela in veliko večje vrednosti za meso. — Pri biku je vrhutega še vedna sitnost in tudi nevarnost pri delu spuščanja in krmljenja, ki tudi igra veliko vlogo, tako da se kmetovalci branijo bika rediti. — Treba je res imeti vedno dobrega, treznega in razumnega človeka, ki krmi in spušta bika. — In navzlic temu postanejo biki, ko imajo ravno najboljšo plemensko silo, ko izmečejo mlečne zobe, zelo radi hudobni in celo nevarni. — Vsak kmetovalec nima ljudi zato, da bi mogel imeti bika za plemo. — Tudi v planinskih krajih je težava z biki, ker morajo isti in to zelo mladi na pašo, v naših krajih skoro izključno povsod neločeno od krav, telic in volov. V boju z tekmeči postane bik tem preje hudoben in je velika težava krotiti ga tudi z nosnim obročkom, ker pri paši na gorskih kamenitih tleh s kratko planinsko travo bika pri paši preveč ovira.

Resnica je tudi, da najlepša in najtežja teleta dobi po navadi mesar. Krava, ki je lepa, težka in dobra mlekarica, ima naravno tudi najlepše in najboljše tele za rejo in ne redkokrat imajo tudi mali posestniki in kolarji prav lepe in dobre krave in taka teleta. Radi pomanjkanja krme in prostora morejo pa ti rediti le malo število telet, druge morajo oddati pač mesarju. — Manjka nam pa tudi zavednosti in smisla za umno živinorejo in zato račun v obče naš kmetovalec zelo hladno in prodaja še vedno najtežja in tudi najboljše teleta mesarju, ker mu pač več vržejo, posebno sedaj, ko cena živini stalno pada ter si misli kmet: Bog ve če bo tele ob leta osorej toliko vredno kot sedaj izpod krave.

Ker nam manjka smisla za skupnost in združnost, zato bikov najbolj primanjkuje tam, kjer so samo mala in srednja posestva,

kjer ni večjih posestev in ni živinorejskih združenj, ki bi skrbele za vzgojo in rejo dobrih plemenjakov. Naš kmetovalec smatra vobče bikorejo za veliko breme in zato se brani bika in se ga skuša čim prej iznebiti, ako ga je že redil ali prevzel v plemenske svrhe. V več krajih imajo vsled tega srenje takozvane »junčovec«, travnike, katere uživajo brezplačno bikoreji iz dotične srenje ter je vsak posestnik v srenji dolžan po eno leto držati bika za plemo. — Na ta način si skušajo torej to »breme« razdeliti med seboj enakomerno in z donosom iz travnikov odkodovati bikoreja. Seveda bikoreja, tako urejena, po navadi ni dobra, ker dobi dotični bikorejec, ki pride na vrsto, kakršnega koli bika, samo da odsluži to enoletno dobo in pokosi »junčovec«. — Za skupnost imamo pač še veliko premalo smisla in naša ozka sobitnost nam je v veliko škodo. — Primerno razmeram je treba urediti tudi skočnino. Bikoreja je steber govedoreje, ker polovica in več lastnosti plemenjakov preide na mladiča-teleta. — Nujno je torej potrebno, da storimo v tej tako važni zadevi kar največ mogoče. Začeti moramo tam, kjer nam je začetek po naravi odkazan — pri teletih. Ako se vzdržujejo in nakupujejo dragi državni žrebci, je to prav in dobro — toda desetkrat bolj važno je za našega kmeta vprašanje dobrih bikov-plemenjakov in zato mora vlada v tem pogledu in temu primerno storiti tudi svojo dolžnost. Potrebni so pri naših razmerah na vsak način nakupi in odbiranje dobrih plemenskih bičkov, katerih imamo za mesarja dovolj — zakaj bi jih ne imeli tudi — za plemo. — V deželi imamo dovolj in dobrih pasem že aklimatiziranih, treba je v prvi vrsti pravilnega odbiranja in to že telet, ker je tu nadzorstvo in nakup najlažji in najcenejši. Okrajni zastopi na Štajerskem, naši okrajni živinorejski odbori in državni ekonomski imajo tukaj največje in najbolj hvaležno delo: odbirati najboljše teleta-junčke za plemo že pri kravah, razliko večjih stroškov za pravilno izrejo eventualno doplačati ter na ta način rešiti dober plemenski naraščaj mesarskega noža.

Starejše bika, ki so dobrega izvora ter so zaplodili že dobra in mlečna teleta, je treba pri premovanjih odbirati in če drugače ne gre s primernimi podporami ohraniti kolikor mogoče dolgo za plemo. — Zato je splošno treba priporočati, da se taki biki rabijo za poljsko delo in vožnjo, ker so taki bolj krotki in ohranijo dolgo časa svojo plemensko silo.

g Cene živine, telet in prašičev dne 15. oktobra v Ljubljani. Voli prvovrstni za kg žive teže Din 13.50, voli rejni Din 13 do 13.25, voli za vprego 12.50 do 12.75, biki lažji 10 do 11, krave rejne 9 do 10, krave klobasariče 7 do 8, teleta težja debela 17 do 17.75, teleta lažja rejna 15.50 do 16.75, prašiči debeli 17 do 18, prašiči-peršutarji 15.25 do 16.50, prašiči zaklani po kakovosti 20 do 21.50, koštruni in ovce debele 8 do 9, plemenski prašiči 5 do 8 tedenski, komad 150 do 200 Din. Današnji sejem je bil srednje obiskan. Kupčija je bila slaba. Vkljub temu, da so bili prodajalci zelo

prijenljivi pri cenah, se kupčija ni mogla zvažno razviti. Kupci so se držali zelo rezervirano in se je sklenilo malo kupčij. Zato pa so tudi cene v zadnjem tednu precej padle. Če se izvozne prilike ne izboljšajo, je prej pričakovati padca kakor naraščanja cen. Posebnih nadaljnjih sprememb v cenah v bodoče ni pričakovati.

g Dunajsko tržno poročilo. Doгон na dunajski sejem dne 13. t. m. je znašal 3436 komadov goveje živine in sicer iz Avstrije 1078 komadov, iz Mažarske 809 kom., iz Jugoslavije 686 kom., iz Romunije 620 kom., iz Nemčije 145 kom. in iz Češkoslovaške 98 komadov. Cene so bile sledeče: voli 1a 17—20.000 a. K, voli srednji 14—17.000 a. K, voli slabi 11—14.000 a. K, buše 11—14.000, biki 14 do 18.500 a. K, krave 12—16.500 a. K (vse za kg žive teže). Potek sejma za govejo živino je bil vobče slab. — Na svinjski sejem dne 14. t. m. je bilo prignanih 10.088 komadov, od tega iz Poljske 7098 kom., iz Romunije 1513 kom., iz Jugoslavije 789 kom., iz Mažarske 671 kom., iz Avstrije 17 kom. Cene so bile sledeče: prama debele svinje 27—28.000 a. K, srednje debele svinje 25.500—27.500 a. K, stare debele svinje 24—26.000 a. K, angleške mesnate svinje 20—27.500 a. K (vse cene se razumejo za kg žive teže). Tendence na sejmu je bila srednja.

g Izkaz Narodne banke z dne 8. oktobra 1924. (Vse v milijonih dinarjev: v oklepaju razlika napram 30. septembru 1924.) Aktivna: metalne podloge 482.4 (+ 1.5), posojila na menice in vrednostne papirje 1534.6 (+ 2.5), račun za odkup kronskih novčanic 1208.2, račun začasne izmenjave 389.9, državni dolg 2966.3, vrednost državnih domen 2138.3, saldo raznih računov 454.3 (— 19.7), skupaj 9174.3; pasiva: glavnica in rezervni fond 31.2, bankovc v obtoku 6089.0 (+ 120.9), računa začasne izmenjave 389.9, državne terjatve (— 136.7), razne obveze 462.4 (+ 0.1), vrednost državnih domen 2138.3, azija 63.1, skupaj 9174.3.

g Carinski dohodki. V tretji desetini meseca septembra t. l. so znašali dohodki glavnih carinarnic 58.560.705 dinarjev, v drugi desetini istega meseca pa 58.642.598 dinarjev. Skupno so v mesecu septembru t. l. dosegli carinski dohodki 173.305.088 dinarjev napram 146.882.881 v avgustu t. l. Od 1. aprila pa do 30. septembra t. l. so znašali carinski dohodki 847.408.384 dinarjev napram 843.252.138 v istem razdobju preteklega leta.

g Dobrodoči od monopola tobaka v l. 1924. V prvih osmih mesecih t. l. so znašali dohodki od prodaje tobaka v celi državi 1.062.557 Din napram 915.096.000 dinarjev v isti dobi leta 1923. Najvišji so bili dohodki v mesecu avgustu t. l., ko so dosegli višino 165.934.000 dinarjev, najmanjši pa v februarju t. l., so so znašali samo 114.087.000 dinarjev.

g Naš dolg Angliji. Pred razpustom angleškega parlamenta je zakladni kancelar odgovarjal na neko interpelacijo o dolgovih tujih držav Angliji. Podal je podatke o stanju dolga z dne 31. marca t. l. Skupni dolg raznih držav Angliji je znašal navedenega dne 2031.390 tisoč 884 funtov sterlingov. Naša država (tudi črnogorski dolgov) je bila dolžna 30.732.819 milijonov funtov (približno 10 milijonov dinarjev). K temu bi se morale prišteti tudi

obresti, ki jih naša država ni plačala od 31. marca t. l. Njih višine pa ne povedo podatki.

g Kartel sladkornih tovarn na vidiku. Kakor smo informirani, se vrši v petek dne 17. t. m. seja vseh sladkornih tovarn v državi ter se splošno pričakuje, da pride do sporazuma glede enotne cene sladkorja. Mislimo, da so sedanje cene sladkorja popolnoma primerne z ozirom na ceno letošnje repe ter moramo protestirati v imenu konsumentov proti zvišanju cene.

g Produkcija sladkorne pese in sladkorja v naši državi. Dosedajni podatki o produkciji sladkorne pese v okrajih, ki dobavljajo peso poedinim sladkornim tovarnam, kažejo, da bo imela tvornica v Bečkereku na razpolago 151.000 vagonov, ona v Novem Vrbasu 16.000, v Osijeku 16.000, v Črvenki 18.000, v Usori 8000, v Čupriji 10.000, v Beogradu 12.000 in v Belem Manastiru (Belje) 12.000 vagonov sladkorne pese. Skupno bodo torej imele sladkorne tvornice na razpolago 108.000 vagonov sladkorne pese, od katerih se pričakuje približno 110.000 ton sladkorja (?), ker znaša poraba v tuzemstvu 60.000 ton, bo treba najti v inozemstvu odjemalce za preostalih 50.000 ton.

g Češkoslovaška broderska zveza. Češkoslovaške parobrodne družbe so se že dalj časa pogajale med seboj o osnovanju broderske zveze. Šele sedaj je konstituirana zveza broderskih družb. Glavni cilj te zveze je opravljati mednarodni promet s posredovanjem afiliranih organizacij.

g Sladkorna pesa v Češkoslovaški. Letos posajena površina s sladkorno peso je znatno večja kakor lanska. Poleg tega je tudi ugodno vreme povzročilo, da je tudi pridelek obilen. Računa se, da bo znašala produkcija 15 do 16.000 vagonov sladkorja. Konzum sladkorja v Češkoslovaški znaša približno 4000 vagonov. Češkoslovaški statistiki računajo z izvozom nad 10.000 vagonov.

Borze.

15. oktobra 1924.

DENAR.

Zagreb. 3.1040—3.1340, (3.0850—3.1150), London 318.40—321.40 (319.50—322.50), New York 70.30—71.30 (69.75—70.75), Pariz 3.74 do 3.79 (3.6750—3.7250), Praga 2.1050—2.1350 (2.0995—2.1295), Dunaj 0.0998 do 0.1018 (0.0993—0.1013), Curih 13.65—13.75 (13.50 do 13.60). — Tendence čvrsta, blaga malo na razpolago. Po borzi nekoliko čvrstjeje, blaga več na razpolago.

Curih. Belgrad 7.35 (7.45), Budimpešta 0.0068 (0.006750), Berlin 1.24 (1.2350), Italija 22.80 (22.85), London 23.44 (23.4250), New York 521.50 (521.50), Pariz 27.30, Praga 15.4750 (15.45), Dunaj 0.007355 (0.007350), Sofija 3.80 (3.80).

Dunaj. Devize. Kodanj 312.280, London 318.400, Milan 3094, New York 70.934, Pariz 3712, Varšava 13.600. — Valute. dolarji 70.460, angleški funt 316.700, francoski frank 3685 lira 3075, dinar 987, češkoslovaška kрона 2102.

Praga. Devize. Lira 148.13, Zagreb 47.65, Pariz 172.75, London 152.30, New York 33.95.

Fran Bonač:

S strmih gorá na morje.

(Dalje.)

Če znaš količkar italijanski, si s par cigareti pridobiš naklonjenost finančne straže na Vršču in v pičli uri stojiš očaran pred izvirom naše Soče. Iz globokega, skalnatga tolmana vre bistra hči planin že koj v začetku vsa zeleno-modra, pohlevno skaklja nekaj hipov, da se kmalu nato v grmečem slapu požene preko skalnatih čer napram Trenti. Sklonjen zreč v globoki tolmun in pričakuješ, da se zdaj in zdaj prikaže izven bistrih valčkov mili obraz goriškega slavčka, kakor on sam pravi v znani pesmi »Na sveti večer« o zaročencu in dekletcu mladem:

»in glej, iz dna valov pozdravi
jo znan, krásan in ljub obraz«

in da ti veselo pove in oznaní, kdaj bo tudi goriško demovje srečno združeno pod skupnim krovom in čolnič soško-jadranski za vselej otet. Iz tega sanjarjenja te prebude zares krásni glasovi raznih goriških pevskih zborov, ki so prispeli sem, da se na tem božjem vreću narodne moči in zavesti, spet okrepe in navdušijo. Pojo zbrano, pojo lepo; refren vseh pesmi je

»nadja srce so in — boji«

Zadivljen poslušaj in se spomniš, da je v knjigi modrosti napisano: »Dragocen rubin v zlatem okovu je ubrana glasba. Zmaragd v zlatem prstanu je pevski zbor.« (Sir. 7—8.)

Kako neizrečeno rad bi bil takrat pohitel z vami, bratje Goričani, naprej po soški dolini, ampak obljubil sem bil finančni straži na Vršču, da se vrnem. Turist naj nikoli ne izrablja v gorah dobro-

hotnosti finančnih organov, ki ga puste čez mejo do golove točke in naj vedno vestno drži dano besedo, da s kakim neprevidnim činom ne oškoduje drugih. Vračal sem se s trdnim namenom, da čez teden dni zopet pohitim med naše požrtvovalne brate v Primorju in to pot opremljen z vsem potrebnim.

September je najbolj primeren čas, da se podaš pred lastovkami na jug. Vročina in veletok posetnikov Italije pojenjeto, zato hajdi na kolodvor in jutraj zarana zdrčiš doli k Adriji.

Koj v Postojni zapaziš, da se Italija na vse kriplje trudi, da bi dala novopridobljeni slovenski zemlji pečat italijanstva. Razna poslopja s pristnim laškim značajem rastejo ko gobe po dežju; javnih uslužbencev in snoparjev kar mrgoli. Na vidnem prostoru postaje se blešči v italijanskem, francoskem, angleškem, češkem in nemškem jeziku, kdaj se jama lahko obišče, le jezika ljudstva, ki stoletja tod prebiva, iščeš zaman. Italija dirigira venomer in neprestano cele trume svojega naroda v postojnsko jamo, preskrbi jim vse mogoče olajšave in nepoučenemu se res zazdi, da je tod okoli bilo že od nekaj vse italijansko. Naša govornica zamre na ustnahu in le plašno ter skrivaj čuješ tu ali tam kak glas našega jezika. Veliko bolje postaja, čim vlak drči naprej po trdnem Krasu, ki ga še naprej z vztrajno, žuljavo roko obdeluje roka slovenskega ratarja. Slišiš slovensko petje, kot nekaj po njivah in goricah, okamenela pravljica te pozdravlja: miramarski grad, Adrija se smehlja, kot da nikoli ne bi videla grozot vojne vihere in že izstopiš a Trieste, perla del mar. Trst sicer še ne umira, kakor Reka in Pola, poln pestrega življenja je; avto drvi za avtom, corriera za corriero. Vendar na morju se dviga grozeča pošast brezdela in negotove bodočnosti. V mestu samem prevladuje Lah iz starih pokrajin, kaj se on briga za bodočnost mesta, njegovo

geslo je: pane e cinematografo, kakor nekda v Rimu panem et circenses. Kar pa je domačega laškega prebivalstva mlo vzdihuje, kot Dante nekoč, ki je klical nemškemu cesarju Albrechtu:

Vieni a veder la tua Roma che piagne,
vedova e sola, e di e notte chiama:
Cesare mio, perché non mi accompagni?

Pridi, da vidiš svojo Romo, kako joče,
kot vdova zapuščena sola ne ustavi,
in noč in dan: Moj cesar, kje si, stoče.

(Debevc, Purg. VI, 112.)

Tako kliče Trst prošlost nazaj, pa no iz ljubezni do nje, pač pa do kruha, ki mu ga je ona delila in ga tako zelo razvabila. Pravemu Tržačanu je pa vseeno: naj pride kdorkoli, pa magari kitajski general Vu-Poj-Fu, samo, da mu prinese kruha v izobilju in ves navdušen mu bo slavo pel. Slovencev je v Trstu morda še več ko v Ljubljani, pa se izgube v strašni poplavi italijanstva; spodnja okolica se stalno umika. Ni v Trstu tistega podrobnega, navdušenega dela, ki tako zelo odlikuje prekrasne naše Goričane. Tam je delo zadržano v znamenju križa, tržaški materializem pa se je žal vsesal tudi v naše obmorške Slovence. Ne v kavarniškem, suhoparnem kritiziranju, marveč med živim našim ljudstvom je naša rešitev, je pogon naših sil in moči.

Ob lepem, mirnem vremenu odhaja večkrat na dan hidroplan, vodno letalo v Portorose. Rabi 10 minut, vožnja sem in nazaj 150 lir v istem dnevju. Poleg tega si je neki prebrisan pilot pridobil dovoljenje, da sme vzeť vsakokrat po tri popotnike, ki mu plačajo 50 lir, v svoj hidroplan, ki pristane vedno nekaj metrov od molo audace (prej S. Carlo). Dasi sem se branil, češ, škoda denarja, me je vendar neki dunajski trgovec-bogataš, kateremu sem napravil več uslug kot tolmač, povabil, naj

grem z njim na morje in v zrak. Ukrcala sva se v mal čolniček, ki naju prepelje k hidroplanu. Ročno skočiva oba v ladjico letala, ki je vsa iz jekla, pilot nama ponudi nepremočljiv plašč in čepico, zasuhe vijak in že drči hidroplan kot dolgo zadrževana strelica po morski gladini, liki galeb se dvigne v smeri proti Miramaru, v višini kakih 900 metrov se obrne nazaj proti mestu, plove kot kraljevi orel nad sv. Justom, nad stabilimento S. Marco doli proti Zavljam, se spet okrene leteč nad morjem in z vrtočlavo naglico, da človeku ledeni kri, trešči v morje, ki zašumi kot razdražen lev in kmalu nato pristane tam, odkoder je odplul. Vožnja traja komaj pet minut in to se ponavlja ob lepem vremenu vsak dan, kakor v dunajskem Pratru razni vrtiljaki in slične naprave. Gledavec je vedno vse polno. Kaj takega si ne more privoščiti niti Pariz niti Berlin in druga mesta na suhem. Podaj se na morsko obrežje v Trstu, prijatelj moj, in uživaj boš brezplačen kino, cirkus in teater. Zabave torej dovolj, kruha pa tako malo, tako bore malo. Premišljeval sem, kako bi se kar največ navžil morja in njegovih krasot, pa sem omenil prej imenovanemu trgovcu, da bi bilo najbolje, če se podava v Benetke in Milan, kamor se ga zvali njegovi opravki, po morski poti. Odplula sva z brzoparnikom Venezia točno ob 9 dopoldne. Je kaj pripraven ta parnik. V Benetke rabi nekako 4 ure, ob 3 popoldne se vsaki dan vrača. Vožnja sama na sebi: prelepa pesem. Na parniku je prevladovala nemščina, češčina ni zaostajala, celo na par kremenitih Kraševcev sem naletel. Čehi so kmalu zapeli »Kje dom je moj«, navdušeno smo jih spremljali s slovenskimi glasovi in jim zaupali vse naše gorje in povojno razočaranost. »Kje so tisti časi,« je dejal ponosni Kraševce, »ko je na Kontovelju na stotine slovenskih grl zapelo »Buči, buči morje adrijsko!« tako mogočno, tako navdušeno, da so nas čuli v Benetkah.«

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7 odstot. investicijsko posojilo iz leta 1921. 62 (blago), Celjska posojilnica d. d., Celje 210 (denar), Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 225—233, Merkantila banka, Kočevje 123—130, Prva hrvaška štedionica, Zagreb 918 (denar), Slavenska banka, Zagreb 98 (blago), Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 130—150, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 360—380, Združene papirnice Vevče 120 (blago), 4 in pol odstot. zastavni listi Kranjske deželne banke 1750 (blago), 4 in pol odstot. kom. zadolžnice Kranjske deželne banke 88 (blago).

Zagreb. Hrvatska Eskomptna banka, Zagreb 107—109, Hrv. sveopća kreditna banka, Zagreb 108, Hrv. slav. zem. hipot. banka, Zagreb 56—57, Jugoslavenska banka, Zagreb 102—104, Prva hrvaška štedionica, Zagreb 915, Slavenska banka, Zagreb 90, Dioničko društvo za eksploataciju drva, Zagreb 92 do 93, Hrv. slav. d. d. za ind. šećera, Osijek 750, Našica 57.50—60, Guttman 560, Narodna banka industrija, Zagreb 78, Slavonija 65—69.50, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana

380, Vojna odškodnina 112.50—113.50, 7 odstot. drž. inv. posojilo 63.50—64.

Dunaj. — Efekti. Živnostenska banka 798.000, Alpine 290.100, Greinitz 135.000, Kranjska industrijska družba 380.000, Hrvatska eskomptna banka 124.000, Leykam 106.000, Jugoslavenska banka 99.000, Hrvatsko-slav. dež. hip. banka 53.500, Avstrijske tvornice za dušik —, Gutmann 400.000, Mundus 690.000, Slavex 200.000, Slavonija 61.000.

BLAGO.

Ljubljana. Les. Drogoji od 4 do 8 m dolžine, od 5 cm debel. na dnu — em koncu, feo nakladalna postaja, na tek. meter 75, hlodi smrekovi (do 10 odstot. jelovi), 4 m od 30 cm naprej, feo naklad. postaja 325, deske I, II, III, feo meja 690, Remeljni 8-8, 4 m dolž., I, II, feo meja 730, trami monte 3-4, 4-5; 5-6, feo meja 1 vag. 405, 410, zaklj. 40, bukova d. — la eksportna, feo nakladalna postaja 29, oglje la, vilano, feo meja 114.50, Bouls hrastovi, feo nakladalna postaja 1250. — Žito in poljski pridelki: Pšenica damača, feo Ljubljana 380, pšenica bačka, par. Ljubljana, 75-75 425, kuruza bačka, par. Ljubljana 330,

oves bački, par. Ljubljana 315, laneno seme, par. Ljubljana 685, pšenična m. — a domača, sortir., bas. O, feo Ljubljana 615. — Stročnice, sadje: Fižol rbnčan, orig., feo Ljubljana 465, fižol pepelčar, orig., feo Ljubljana 425, fižol mandolon, orig., feo Ljubljana 350, fižol rujave, orig., feo Ljubljana 350, jabolka za prešanje, feo nakladalna postaja 60. Novi sad. Pšenica 360—362, kuruza 267.50, oves 255, moka basis 540—550, otrobi 165.

Turistika in sport.

Ilirija : Primorje. Višek jesenske nogometne sezone. V nedeljo, dne 19. t. m. nastopita stara ljubljanska rivala, ki sta ostala v jesenski prvenstveni sezoni še neporažena. Srečanje obeh klubov je bil vedno derby, ker se je nudi gledalcem res užitek polu boj. Kdo se ne spominja lanskoletne pomladne prvenstvene sezone, ko se je posrečilo poraziti Primorju našega pravka Ilirijo z 1:0. Za letos so šance za Primorje veliko slabše, ker poseduje Ilirija izborna krilsko vrsto, ugram in izbalanciran napad. Poleg nastopi

Primorje z nekaterimi igralci, ki so bili v zadnji tekmi proti Rapidu občutno blesirani. Kljub temu pa niso v nogometu izključena presenečenja. Napadalna vrsta Primorja je v zadnjih tekmah pokazala lepe kombinacijske poteze in elan, ki lahko mnogo doprineše k uspehu. Obenem bo ta tekma tudi odločilna za prvenstvo jesenske sezone. Kot rečeno v zmago Ilirije ne dvomimo, vendar bo skušalo Primorje ta poraz zmanjšati. — Tekma se vrši na igrišču Primorja, Dunajska cesta, ter prične ob 15.30. Predtekmo igraja obe rezervi in sicer ob 13.45. Predprodaja vstopnic (sedežev in navadnih stojšč) v trafiki Sever, Selenburgova ulica, od petka dalje. Dijaške in mladinske vstopnice v blagajni na igrišču.

SK. Ilirija naznanja svojemu članstvu in prijateljem kluba, da so dospeli novi lično izdelani znaki, kateri se dobe v trgovini J. Gorec in pri tajniku I. Komarju v upravi »Jutras«.

Poravnajte naročnino!

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1.50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko!

Kroj. pomočnika

mladega, za malo delo, sprejemem takoj. — Franc STRNIŠA, Fužine 18 pri Ljubljani.

MEDICINEC išče mirno stanovanje. Ponudbe na upravo lista pod št. 6394.

Sprejme se še nekaj UČENCEV (tudi začetnikov) v privatni pouk v angleščini. Naslov v upravi lista št. 6394.

Lepo SOBO z dvema ali eno posteljo oddam takoj. Naslov v upravi lista pod št. 6434.

POSTREZNICO iščem za vsak dan od 1.—3. pop. Vprašati: Zrinjskega cesta št. 6, prilijče, levo. 6430.

VAJENEC v trgovino z meš. blagom se sprejme krepak in zdrav deček z dežele, ki je poleg ljudske šole dovršil kak razred mešč. ali srednje šole. Predstaviti se je osebo pri tvrdki Leopold KNEZ v Radovljici. 6449.

Na rejo se sprejme DEČEK od 4 do 7 let, pri dobri družini, proti nizki odškodnini. — Naslov v upravi lista pod št. 6389.

Dr. JUG
ne ordinira do
konca leta 1924.

Klavir

(STUTZFELGEL) črn, od svetovno znane tvrdke Erard-Paris, z angleško mehaniko, dobro ohranjen, se ceno prod. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 6295.

Pozor! Posestniki graščin, veleposestev in gozdov!

Strokovnjak v ekonomiji, gozdarstvu, lesni industriji in trgovini, drvo- in sadjereji, prvovrsten pomolog, praktičen in vztrajen, išče službo. — Cenj. ponudbe na Štefana POVODEN, Velenje. 6438.

Kupim suhe gobe

po najvišji ceni in vsako množino. — Ponudbe z navedbo cene in vzorcem na IVAN SEVER — VELENJE. 5648.

CVETLI. Viktor Bajt

Ljubljana, Selenburgova ul. 6 — naznanja, da ima veliko izbiro umetnih, žalnih vencev in aranžmajev, žalnih trakov ter crep-pajčolan v vseh barvah. Sveže jubilejske in žalne vence ter aranžmaje — šopke, kakor tudi sveže cvetlice vedno v zalogi. Cene solidne; tudi na drobno. 6410.

Klavirje, harmonije

popravlja in uglašja točno in poceni »Prva Ljubljanska tovarna klavirjev«. — R. WAR-BINEK — Ljubljana, Hliserjeva ulica 5, I. nadst. 6296.

INSTRUKCIJE

daje srednješolcem po nizki ceni višješolcem. — Ponudbe na upravo lista pod »Privatist«.

Trgov. potnik

se išče za prodajo »Svetline« kemičnih izdelkov proti visoki mesečni plači in proviziji. Nastop takoj. Refektira se samo — na resno in strok. moč. — Pismene ponudbe poslati na Tvojnica »SVETLIN«, Ljubljana — Vegova ulica 2.

IZ NAJBOLJŠIH TOVARN
DVOKOLESA
in šivalni stroji

se radi konca sezije poceni razprodajajo z garanc. in tudi na obroke. — Ceniki zastojni. JOS. ŠELOVIN-ČUDEN Ljubljana, Mestni trg št. 13.

Želod, bukov žir,

borove in jelove STORŽE, hrastov mah, lipovo seme in vse druge gozdne in poljske pridelke, kupuje po najboljših cenah tovarna »GOBAN« d. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta 85 — Telef. int. 924.

Visokošolec

ki govori slovenščino, srbohrvaščino, laščino in francoščino, sprejme pouk v imenovanih jezikih ali instrukcije v vseh srednješolskih predmetih. Kot nagrada mu je najljubše stanovanje ali hrana. Pojasnila daje iz prijaznosti uprava »Slovenca« pod »Instrukcija«.

Stelaže in pulti

za manufakturno stroko, SE KUPIJO. — Ponudbe pod: »STELAŽE« na Aloma Company, Ljubljana. 6253.

Lesena baraka

nasproti pivovarne »Union« ter zraven igrišča »Ilirija«, se prod. STANDARD CILCOMP, Baikan (Julij Ebert).

I. dalmat. olivno
OLJE — KILOGRAM —

razpošilja proti povzetju v kantah po 20 kg, pri večjem odjemu primeren popust. Poštarina in embalaža se povzame po lastni ceni. — Naslov: FRANJO LES, trgovec — TIVAT — Boka Kotorska.

PIANINO

dobro ohranjen, SE KUPI. — Ponudbe z navedbo najnižje cene in znamke pod »Piano« na Aloma Company — Ljubljana. 6252.

Dražbeni oklic.

Dne 21. oktobra 1924 ob eni popoldne se vrši na licu mesta prostovoljna javna dražba graščinskega posestva »Sinkovturn« pri Vodichah. — Izklicna cena za graščinsko in gospodarsko poslopja ter za pripadajoča zemljišča v izmeri 7 ha 28 a 52 m² je dooločena na 175.000 dinarjev. — Dražbeni pogoji so zainteresentom na vpogled na licu mesta pri lastniku ali v Realitetni pisarni »Posest«, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 24. Ogled posestva na dan dražbe od 10. ure dalje. 6393.

Moderne damske

cilinder - oblike

DOSLE v filcu, baržunu in plišu raznih barv. Cena od 300 Din, baržun filc od 160 Din naprej. — MODISTKA M. HORVAT — Ljubljana, Stari trg št. 21. 5255.

Polhove, veverične

in vse kože divjačin KUPUJE v vsaki množini

D. ZDRAVIČ, trgov. usnja, LJUBLJANA, Florijanska ulica 9. 5522

NAZNANILO!

Večja množina raznih otroških in igračnih VOZICKOV (ostankov posameznih vzorcev) tovarne »Tribuna«, se po znatno znižani ceni proda Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Največje vrtnarsko podjetje

v Jugoslaviji

»VRT«

Džamonja in drugovi, družba z o. z., Maribor. — Največji izbor raznovrstnih plemenitih sadnih dreves (cepov) v najplemenitejši vrstah in v vseh oblikah. Plemenite vinske trte na ameriških podlogah, kakor tudi cepe in podloge istih. — Seme zeljenjave, cvetja in gospodarskih rastlin. — Cvetje v loncih in razno okrasno grmovje in drevje imamo celo leto! Zatehajte cenike!

Zaradi opustitve trgovine

se v manufakturno-modni trgovini JOS. BEDRAC, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12, prodaja, dokler traja zaloga, vse blago po vsaki sprejemljivi ceni. 6399.

Iščem STANOVANJE, obstoječe iz sobe in kuhinje v prilijču ali v podprilijču, v mestu ali bližini mesta. Ponudbe na upravo tega lista pod »Stanovanje«. 6427

2 čevljar. POMOČNIKA

se sprejemata v trajno delo. Hrana in stanovanje v hiši. Fr. Flach, Bevkovo, Trbovlje I.

2 GOSPODICI iščeta pri-

merno sobo v mestu. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »URADNICI«.

Krasno POSESTVO

36 oravov, arondirano, pol drugo uro od Maribora v Slovenskih gorah, na glavni cesti, obstoječe iz hiš za gospodarja, oskrbnika in vinčarja, hlevov ter fundus in struktus, se proda prostoročno. — Pismene ponudbe na A. REISMAN, Maribor, Vojašniška cesta 6. 6326.

inserterate v »Slovencu«

Drva
trboveljski
premog
H. Petrič
Ljubljana
Gospodarska cesta 16
Telefon 343

Brez posebnega obvestila.



Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo tužno vest, da je naš ljubljani in dobri oče, oziroma stari oče in tast, gospod

ANTON ŠEME

pošt. poduradnik v p. in hišni posestnik

danes dne 15. oktobra po dolgi, mukepolni bolezni v Bogu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v četrtek dne 16. oktobra ob 3. popoldne iz hiše žalosti, Kopaljska ulica št. 2, na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana, dne 15. oktobra 1924.

Žalujoči rodbini šemě - Röthl.

Potrti globoko žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša ljubljana mati, stara mati in tašča, gospa

Marija Majdič, roj. Erčl

danes, dne 15. oktobra v 58. letu, previdena s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspala. — Pogreb nepozabne nam rajke se vrši v četrtek, dne 16. okt. ob 4. uri pop. iz hiralnice Sv. Jožefa na pokopališče k Sv. Križu. Priporočamo jo v molitev in blag spomin.

Ljubljana, dne 15. oktobra 1924.

JOSIP in HERMAN, sinova. — MARICA, hčerka. — MARIJA, sinaha.

**Najboljša reklama so inserati
v „Slovencu“, ker je najbolj
razširjen list med ljudstvom.**

VILEM BIZJAK

GOSPODARSKA C. 7

parna pekarna

MARIJIN TRG 2

Glavna zaloga in prodaja keksov iz Rog. Slatine

Albert-Vaniljni	kekse, ½ kg	Din 34.—
Milk-	"	Din 34.—
Nič-Nac-	"	Din 33.—
Petit Beurre-	"	Din 30.—
Slatinski	"	Din 36.—
Mandeljevi	"	Din 37.—
Smetanovi	"	Din 43.—
Familjni	"	Din 38.—
Mixed, čajna mešanica	"	Din 36.50
Patišnje, različni	"	od Din 49—52.—
Oblati za torte	"	Din 1.—
Zdravilni prepečenec, zavoj	"	Din 6.—

Napolitanke, Adria-pliskoti, medeno in druge vrste blago.

PREPRODAJALCI PRIMEREN POPUST!

NOVOSTI

za damske plašče in jopice

sealskin, pliš, astrahan in krimer

prilagojena v veliki izbiri tverda

A. & E. Skaberne

Mestni trg 10 — — — Ljubljana

Proda se dobro ohranjena

Pancer-blagajna

varna pred ognjem in vlomom, notranje plasti betonirane, 182 cm visoka, 123 cm široka, 80 cm globoka, z dvema tresorjema, višina 35 cm, 16 safes deposits, ca 11×23×45, s prostorom za knjige, 43 cm visokim. — Ponudbe in vprašanja naj se naslovi na LJUBLJANA, POSTNI PREDAL STEV. 107. 6378

Inserirajte v »Slovencu«!

Izdaja konzorcij »Slovenca«.

Odgovorni urednik: Franc Kremžar v Ljubljani.

Jugoslavenska tiskarna v Ljubljani.